Τὸ φύλλον δραχ. 2,50 καὶ διὰ τὸ Ἐξωτερικὸν 2½ πέννες.

Η ΔΙΑΠΛΑΣΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΔΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΕΦΗΒΟΥΣ ΚΑΙ ΝΕΑΝΙΔΑΣ

Συνιστώμενον ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας ὡς ἐτὸ κατ' ἐξοχὴν παιδικὸν περιοδικὸν σύγγραμμα, ἀληθεῖς παρασχὸν εἰς τὴν χώραν ὑπηρεσίας, καὶ ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως ὡς ἐπαναγνωσμα ἄριστον καὶ χρησιμώτατον εἰς τοὺς παῖδας.

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: Ἐτησία δραχμὰς 100. Ἑξάμηνος δραχ. 55. Τρίμηνος δραχ. 30.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ: Αἰγύπτου γρόσια διατιμ. 50.— Ἀμερικῆς δολλάρια 4.— Ἀγγλίας καὶ ὅλων ἐν γένει τῶν ἄλλων Κρατῶν σελλίνια 10.

Ἑξάμηνοι καὶ Τρίμηνοι ἀναλόγως.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΙΔΡΥΘΗ ΤΩι 1879

ΙΔΡΥΤΗΣ - ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Π. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΤΟΜΟΣ ΤΗΣ ΔΙΑΠΛΑΣΕΩΣ

Ἀρχίζει τὴν 1ην Δεκεμβρίου, ἀλλ' αἱ συνδρομαὶ ἀρχίζουν τὴν 1ην οἱουδήποτε μηνός.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Ὁδὸς Εὐριπίδου ἀριθ. 42, παρὰ τὸ Βαρβάκειον.

Περίοδος Β'.—Τόμος 38ος — *Ἀθῆναι 27 Δεκεμβρίου 1930* — *Ἔτος 53ον.—Ἀριθ. 4*

ΚΑΛΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

Η ΠΙΟ ΑΓΝΗ ΠΡΟΣΕΥΧΗ

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΟ ΔΙΗΓΗΜΑ

Οἱ χριστουγεννιάτικες καμπάνες χτυποῦσαν τρελλά, ἐκεῖνο τὸ χειμωνιάτικο πρωΐ ποὺ ἔμοιαζε ἄνοιξη. Ἡ γιορτινὴ φωνή τους ξεχυνόταν ἀπ' τὸ λευκὸ μοναστήρι, ἀγκάλιαζε τὸ γελαστὸ χωριό, ἁπλωνόταν ἀπάνω ἀπ' τὸ ἀκύμαντο σταχτὶ ποτάμι, κι' ἔφερνε, ὥς τοὺς κάμπους πέρα, μύνημα χαρᾶς. Γιορτὴ τῶν Χριστιανῶν μέσ' στὸ ἀράπικο χωριουδάκι.

Οἱ μελαψοὶ ἄντρες μὲ τὶς χρωματιστὲς μακρυὲς γκελέμπιες, τραγουδοῦσαν, ὁδηγώντας τὶς καμῆλες μὲ τὸ νανουριστὸ περπάτημα, κι' οἱ κοπέλλες χαμογελοῦσαν στὸν οὐρανὸ τὸν καταγάλανο.

Μέσα στὸ Νεῖλο, πλῆθος βάρκες ὁλοστόλιστες ἔφερναν ἀπ' τὴν ἀντικρυνὴ ὄχθη τὰ παιδιὰ στὸ πανηγύρι: κορίτσια μὲ τὰ πολύχρωμα κυριακάτικα φορέματα, μὲ τὰ μαλλιὰ ἁπλωμένα στοὺς ὤμους, κι' ἀγόρια ποὺ δὲ γύρευαν σήμερα τὸ κουπί, μὰ καθόνταν ἐπίσημα στὰ μαξιλάρια τῆς βάρκας. Μόνο τραγούδια ἀντηχοῦσαν κι' ἀνάκατευόνταν μὲ τὴ φωνὴ τῆς καμπάνας.

Στὸ μοναστήρι μέσα οἱ Ἀδελφές, γελαστές, δεχόνταν τὰ παιδιὰ μὲ γλυκὰ λόγια κι' ἀπ' τὰ μάτια ξεχείλιζε ἡ χαρά.

Ἦταν Χριστούγεννα, μὰ καὶ κάτι πιὸ πολὺ ἀκόμα: Δέκα κορίτσια, ἀπ' τὰ καθολικά, θὰ μεταλάβαιναν γιὰ πρώτη φορά! Ὅλες οἱ ἄλλες, πρὶν μποῦν στὴν ἐκκλησιά, πρόσμεναν, μαζεμένες μέσ' στὴ μεγάλη αἴθουσα, νὰ φανοῦν. Καὶ νά τες, ποὺ ἔφθασαν στὴ σειρά, καμαρωτὲς ὁλόλευκες νυφοῦλες, μὲ τὰ προσωπάκια ρόδινα κάτω ἀπ' τοὺς ἄσπρους πέπλους, καὶ τὰ μάτια χαμηλά.

Πρώτη ἡ Ἴρμα, ἡ πιὸ μεγάλη, ἡ πιὸ ὄμορφη. Οἱ ξανθὲς μπούκλες της ξεπετιόνταν μέσ' ἀπ' τὸ βέλο καὶ τῆς στεφάνωναν τὸ πρόσωπο σὰ χρυσὴ κορνίζα. Ὕστερα ἡ Κλοτίλδη, ἡ μελαχροινούλα, σοβαρὴ κι' ἀγνώριστη. Κι' ὕστερα οἱ ἄλλες. «Εὐτυχισμένες!», μουρμούριζαν οἱ Ἑλληνοπούλες μ' ἀθῶα ζήλεια.

Στὴν ἐκκλησιά, λουλούδια καὶ λιβάνι σκόρπιζαν μιὰ μυρωδιὰ γεμάτη εὐλάβεια. Στὸ βάθος, μέσα στὴ στολισμένη φάτνη, ἕνας μικρὸς Χριστὸς μόλις εἶχε γεννηθεῖ. Τὰ προβατάκια τὸν ζέσταιναν μὲ τὴν πνοή τους, κι' οἱ Μάγοι, φερμένοι ἀπὸ τόπους μακρινούς, χάριζαν γονατιστοί, τ' ἀτίμητα δῶρα.

Ἡ ξώπορτα τοῦ σχολείου σήμανε δεκά. Ἡ Ἀδελφή, ποὺ εἶχε μείνει γιὰ νὰ φυλάη, ἄνοιξε. Ἦταν ἡ Ἔστερ, μαθή-

Η ΠΡΟΣΚΥΝΗΣΙΣ ΤΩΝ ΜΑΓΩΝ
Ἔργο τοῦ M. Francke ἀπὸ τὸ Μουσεῖο τοῦ Ἀμβούργου

τρια κι' αὐτὴ τοῦ σχολείου, ποὺ ἡ καρδιά της τὴν τράβηξε στὴ γλυκειὰ γιορτή. Κόρη φανατικῶν Ἑβραίων, ἔνοιωθε ὡς-τόσο βαθειὰ λαχτάρα γιὰ τὴ θρησκεία τῆς Ἀγάπης, ποὺ τῆς ἦταν ξένη.

— Ἐσύ; ἔκαμε ἡ Ἀδελφή. Τί θὰ πῆ ὁ πατέρας σου; Ἐδῶ, τέτοια μέρα;

— Ὤ, ἀφήστε με! εἶπε τὸ κορίτσι. Ν' ἀκούσω ἀπ' ἔξω ἀπ' τὸ παράθυρο. Θὰ φύγω πρὶν τελειώση. Δὲν θὰ μὲ ἰδῆ κανείς.

Τόση ἱκεσία ἔλαμπε στὰ μάτια της, ποὺ ἡ Ἀδελφὴ δὲν τῆς ἀρνήθηκε.

Ἡ μικρὴ στάθηκε ἔξω ἀπ' τὸ ἀνοιχτὸ παράθυρο τῆς ἐκκλησιᾶς. Ὁ ἦχος τῆς μουσικῆς καὶ τὸ ἄρωμα τοῦ λιβανιοῦ καὶ τῶν ζεστῶν λουλουδιῶν ξεχυγόνταν ἀπὸ μέσα καὶ τὴν τύλιγαν. Μεμιᾶς, τραγούδι ὑψώθηκε — φωνὴ ἀγοριοῦ, ἀγγέλου φωνή. Πλημμύρισε ὁ θόλος τῆς ἐκκλησιᾶς, καὶ γέμισε ὁ ἀέρας ἀπ' τὴν ἁρμονία τὴν ὑπερκόσμια. Ὑμνοῦσε τὸ τραγούδι τὴ δόξα τ' οὐρανοῦ, τὸ πανηγύρι τῶν ἀγγέλων, τὴ χαρὰ τῆς ἀγάπης, ἑνώνοντας τὰ ἐπίγεια μὲ τὰ οὐράνια. Κι' οἱ ψυχὲς ἀνέβαιναν ὡς τ' ἄσπρα σύννεφα, στὸ καταγάλανο ἄπειρο, πρὸς τὸ θρόνο τῆς δόξας... Πεσμένη στὰ γόνατα, μὲ τὸ πρόσωπο στὰ χέρια, ἡ Ἑβραιοπούλα, ἡ ξένη, ἡ ἀπόκληρη τῆς γιορτῆς ὑμνοῦσε κι' αὐτὴ τὸ νεογέννητο Θεὸ τῆς καλοσύνης. Καὶ τὰ δάκρυα, ἀπ' τὶς ζεστὲς παλάμες της, ἀργοστάλαζαν στὸ χῶμα—διαμάντια ἀτίμητα, φωτερά.

... Ψηλὰ στὸ θρόνο τῆς Ἀγάπης, ἀνέβαιναν οἱ προσευχὲς τῶν πιστῶν, σὰν ἀρώματα καὶ σὰν τραγούδια, κι' ἐτύλιγαν τὰ θεϊκὰ πόδια. Κι' Ἐκεῖνος ποὺ διαβάζει στὶς καρδιές, ἁπλώνοντας τὸ χέρι, μάζεψε ἕνα πετράδι ποὺ ἀστραφτε σὰν ἥλιος: τὸ δάκρυ τῆς μικρῆς Ἑβραιοπούλας.

ΙΟΥΛΙΑ ΜΑΚΡΗ

ΚΟΜΜΑΤΙΑ ΓΙΑ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΑ ΠΑΙΔΙΑ

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

Χριστούγεννα... Κι' ὅμως γιὰ μᾶς ἀθώρητο
τ' ἀστέρι ποὺ οἱ Μάγοι, θαμπωμένοι
σὰν τὄδαν, μέσ' ἀπὸ τὰ κρύα παγόβουνα,
σὲ φάτνη ὁδηγηθήκαν φωτισμένη...

Χριστούγεννα... Τὰ μῦρα τους στεγνώσανε
σὲ χέρια ἁμαρτωλῶν. Καὶ πέρα μένει
ἡ σμύρνα, τὸ στερνό, στεγνὸ κειμήλιο,
σέ μιὰ γωνιά, θλιμμένη, μαραμένη...

Χριστούγεννα... Τὸ θεῖο λαμπροφώτισμα
ἀδύνατη καντήλα. Λωτοφάγοι,
τὴ λησμονιὰ ρουφοῦν αἰώνια οἱ ἄνθρωποι
καὶ ράκη ἀπομένουν. Πέρα οἱ Μάγοι
τὸ δρόμο τους ἐχάσαν στὸ τρισκόταδο·
τ' ἀστέρι ἔχει σβυστεῖ... μονάχα πάγοι...

ΛΙΛΑ ΚΑΡΑΚΑΛΟΥ

ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

Δὲν περνοῦσε πρωϊνὸ ποὺ νὰ μὴν ἔκανε αὐτὴ τὴν ἐρώτησή.

— Τί λές, μαμμά, θὰ μπορέσω νὰ σηκωθῶ τὰ Χριστούγεννα;

Πάει ἀρκετὸς καιρὸς ποὺ ὁ μικρὸς Γιαννάκης εἶναι ἄρρωστος. Καθὼς λογαριάζει, πρέπει νύχτες νὰ περάσει ἕξη μῆνες τουλάχιστο ἀπὸ τότε ποὺ εἶναι «συναχωμένος». Ὡς τὶς τελευταῖες ἑβδομάδες, δὲν τὸν ἐβασάνιζε καὶ πολὺ τὸ «συνάχι» του. Τὸ μόνο κακὸ ἤτανε, ποὺ ζεσταινόταν τόσο κάθε ἀπόγεμα, καὶ ποὺ ξυπνοῦσε συχνὰ τὴ νύχτα.

Ὅλ' αὐτὰ ὅμως ἦταν ὑποφερτά, τὴ στιγμὴ μάλιστα ποὺ ὅλοι ἤτανε τόσο καλοὶ μαζί του. Ἄ, ἔπρεπε νἆναι πολὺ ἰδιότροπος γιὰ νὰ γκρινιάζῃ ὁλοένα...

Η ΠΑΝΑΓΙΑ ΜΕ ΤΟ ΧΡΙΣΤΟ
Ἔργο τοῦ Botticelli ἀπὸ τὸ Μουσεῖο τοῦ Βερολίνου

Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι τὸν παραχαϊδεύουν. Στὸ τραΐζι τὸν σερβίρουν πάντα τὰ φαγιὰ ποὺ προτιμάει. Τὰ μαθήματα, ποὺ τὸν πονοκεφάλιαζαν, ἔπαψαν, καθὼς καὶ οἱ μακρυνοὶ περίπατοι μὲ τὰ πόδια, ποὺ τόσο τὸν κούραζαν.

Γιὰ μόνα βιβλία ξεφυλλίζει παραμύθια μὲ πολύχρωμες ζωγραφιές. Ὅταν βγαίνει, βγαίνει πάντα μὲ τ' ἁμάξι καὶ πηγαίνει ὥς τὸ Δάσος. Ἐκεῖ, ἂν ἔχῃ ὄρεξη, κατεβαίνει, κάνει λίγα βήματα πεζός, καὶ γρήγορα ξανανεβαίνει στάμάξι.

Μερικὲς φορὲς ντρέπεται νὰ κάθεται ἔτσι ὅλη τὴν ἡμέρα, χωρὶς νὰ κάνῃ τίποτα, καὶ λέει τῆς μαμμᾶς του:

«Ξέρεις, μαμμά, εἶμαι καλά, καὶ ἂν θέλῃς μπορῶ νὰ μελετήσω λίγη Γεωγραφία»—ἢ «σὲ βεβαιώνω, μαμμά, ὅτι μπορῶ νὰ περπατήσω σήμερα, ἄσε τὸ Γιώργη καὶ τὸν Πόρθο νὰ ξεκουραστοῦν» (Γιώργη λέγανε τὸ γέρο ἁμαξά, καὶ Πόρθο τὸ κόκκινο ἄλογο). Ἀλλὰ ἡ μαμμὰ δὲν ἀκούει τίποτα, χαμογελάει μόνο, μὲ τὸ παράξενο χαμόγελο ποὺ ἔχει τώρα τελευταῖα, καὶ λέει: «Ἄσε, ὅταν γίνῃς καλά».

Τὸ κακὸ εἶναι, ὅτι τὰ Χριστούγεννα πλησιάζουν κι' ὁ Γιαννάκης δὲν ἔχει γίνει ἀκόμα καλά.

Τί κάνει λοιπὸν κι' αὐτὸς ὁ γιατρὸς ποὺρχεται κάθε μέρα, τοῦ φέρνει μπομπόνια καὶ τοῦ ἀκούει τὴν πλάτη; Μ' ὅλα τὰ φάρμακα ποὺ γράφει, μ' ὅλο ποὺ μουρμουρίζει φεύγοντας «πάει καλύτερα, πάει πολὺ καλύτερα», θἄλεγε κανεὶς ὅτι τὸ «συνάχι» του ὅλο καὶ χειροτερεύει.

Μερικὲς φορὲς βήχει ὅλη νύχτα, καὶ τὸ πρωῒ δὲν ἔχει κέφι ὄχι μόνο νὰ σηκωθῇ, ἀλλ' οὔτε νὰ μιλήσῃ. Ἄλλοτε πάλι μὲ πολὺ κέφι σηκώνεται, περνάει στὴ διπλανὴ κάμαρα καὶ παίζει μὲ τὰ παιχνίδια του.

Ἐκεῖνο ποὺ τὸν κάνει νὰ ὑποφέρῃ, εἶναι ἡ φοβερὴ ζέστη ποὺ νοιώθει κάθε βράδυ. Μ' ὅλη τὴν καλὴ θέλησή, ποὺ ἔχει νὰ φανῇ ὑπάκουος, τοῦ εἶναι ἀδύνατο νὰ μὴ στριφογυρίζῃ δεξιὰ κι' ἀριστερὰ στὸ κρεβατάκι του. Ὕστερα βλέπει ὅλο ἐφιάλτες, ὅλο τοῦ φαίνεται πὼς κάτι ἄγριοι ἄνθρωποι τὸν κυνηγοῦν. Τί τυραννία, πὼς φοβᾶται! Εὐτυχῶς ποὺ ἡ μαμμὰ ἢ ἡ μαντμαζὲλ εἶναι πάντα κοντά του καὶ τὸν ἡσυχάζουν. Φαίνεται ὅτι προτιμοῦν νὰ κοιμοῦνται στὴν πολυθρόνα παρὰ στὸ κρεβάτι τους. Περίεργο γοῦστο, ἀλήθεια.

Σήμερα δὲν ἔχει κέφι, κι' ἂν δὲν ἦταν Χριστούγεννα, ἀσφαλῶς δὲν θὰ ἐπέμενε ὁ Γιαννάκης νὰ σηκωθῇ.

Προχθὲς δὲν μπόρεσε νὰ κρατήσῃ τὰ γέλια του, σὰν ἀντίκρυσε τὰ πόδια του στὸν καθρέφτη. Τί ἀστεῖα, καλέ, τόσο ἀδύνατα ποὺ μοιάζανε σὰ δυὸ κοντυλοφόροι. Δὲν ἀπορεῖ ποὺ δὲν ἔχουν καὶ πολὺ δύναμη νὰ τὸν βαστήξουν.

* * *

Κι' ὅμως θὰ λυπόταν κατάκαρδα ἂν ἦταν ὑποχρεωμένος νὰ περάσῃ τὴ σημερινὴ ἡμέρα στὸ κρεβάτι. Ἐξ ἄλλου, θὰ ἦταν κι' ἀγένεια ἀπὸ μέρους του, νὰ μὴ σηκωθῇ νὰ ὑποδεχτῇ τὸ Χριστούλη τὴ στιγμὴ ποὺ Αὐτός, κάθε χρόνο, μ' ὁποιοδήποτε καιρό, τοῦ φέρνει τόσα δῶρα.

Ἔπειτα, Χριστούγεννα στὸ κρεβάτι δὲν θἄτανε τὰ Χριστούγεννα ποὺ θέλει νὰ γιορτάσῃ. Θέλει νὰ σηκωθῇ, νὰ παῇ στὴ σάλα, νὰ καμαρώσῃ τὸ πελώριο ἔλατο μὲ τὰ πολύχρωμα κεράκια, καὶ νὰ ξεκρεμάσῃ ἀπ' αὐτὸ τὰ δῶρα του. Ἔτσι μάλιστα, ἔτσι τὰ καταλαβαίνει τὰ Χριστούγεννά.

Ἄχ, νὰ τὸν ἄφινε ὁ γιατρὸς νὰ σηκωθῇ! Θὰ λυπόταν τόσο ἂν τὸν ἐμπόδιζε! Καὶ μόνο ποὺ τὸ σκέπτεται, ἄθελα τὰ χείλη του τρέμουν.

Καὶ νά, ὁ μπαμπᾶς μὲ τὸ γιατρό.

— Πῶς πᾶς, μικρέ μου φίλε;

— Καλά, γιατρέ, σχεδὸν ἐντελῶς καλά. Θὰ μ' ἀφήσετε ὅμως νὰ σηκωθῶ, δὲν εἶν' ἔτσι;

Ὁ γιατρὸς δὲ λέει τίποτα, πλησιάζει μόνο κι' ἀρχινάει τὴ συνηθισμένη του ἐξέταση. Τὸν ἀνασηκώνει, βάζει τ' αὐτί του στὴν πλάτη του, τοῦ λέει ν' ἀναπνέῃ, νὰ βήχῃ. Οὔφ πιά, κουράστηκε! Μὲ τί χαρὰ ξαναπλαγιάζει, μόλις τοῦ τὸ λέει ὁ γιατρός. Κι' ὅμως ξαναρωτάει:

— Θὰ μπορέσω νὰ σηκωθῶ, γιὰ τὸ Χριστουγεννιάτικο δέντρο μου;

— Ἂν σ' εὐχαριστῇ, μικρέ μου φίλε.

Ἀπ' τὴ χαρά του, ὁ Γιαννάκης χτυπάει τὰ χεράκια του φωνάζοντας: «Τί καλά!». Ἡ μαμμὰ κι' ὁ μπαμπᾶς χαμογελοῦν, μ' ἕνα παράξενο ὅμως χαμόγελο.

Τὴν ὥρα ποὺ φεύγει ὁ γιατρός, τὸν συνοδεύουν καὶ μένουν πολλὴ ὥρα μαζί του στὴ διπλανὴ κάμαρα. Κάτι μισόλογα φτάνουν στ' αὐτιὰ τοῦ Γιαννάκη, ποὺ δὲν τὰ πολυκαταλαβαίνει, — δὲν τὸν ἐνδιαφέρουν ὅμως καὶ πολύ.

Μόλις γυρίζει ἡ μαμμὰ στὸ δωμάτιο μὲ κοκκινισμένα μάτια — τί ἀτυχία, νὰ τῆς μπῇ σήμερα ἕνα καρδουνάκι μέσα! — ὁ Γιαννάκης τῆς φωνάζει χαρούμενος:

— Μαμμά, πὲς νἄρθουν νὰ μὲ ντύσουν γρήγορα, σὲ παρακαλῶ.

* * *

Σὲ λίγη ὥρα, ὁ Γιαννάκης, καθισμένος σὲ μιὰ ἀναυπατικὴ πολυθρόνα, καμαρώνει τὸ φωτισμένο δέντρο του. Δίπλα ἔχει τὰ δῶρα του. Μὲ ἀνυπόμονα χεράκια, λύνει σπάγγους, ἀνοίγει πακέτα, καὶ στὸ καθένα ποὺ ἀντικρύζει, ἀφίνει ἕνα ἐπιφώνημα χαρᾶς. Εἶναι ἐνθουσιασμένος, ποτὲ δὲν τοῦ εἶχαν χαρίσει τόσα πράμματα. Κόκκινος ἀπὸ χαρά, γελάει καὶ χτυπάει τὰ χεράκια του, —πόσο λίγο σκέπτεται αὐτὴ τὴ στιγμὴ τὸ κακὸ «συνάχι» του!

Στίβες βιβλία μὲ πολύχρωμες ζωγραφιές, συντάγματα ἀπὸ στρατιωτάκια, καὶ χίλια ἄλλα ὄμορφα δῶρα.

Μερικοὶ μάλιστα τὸν εἶχαν πάρει γιὰ μεγάλο καὶ τοὔστειλαν μεγαλίστικα δῶρα. Νά, ὁ θεῖος ὁ Ἀντώνης τοῦ χάρισε ἕνα πορτοφόλι μὲ μιὰ χρυσὴ λίρα, κι' ἡ θεία Μαρία ἕνα βαλιτσάκι.

Ἕνα βαλιτσάκι... Πρὶν ἀπὸ λίγους μῆνες, συχνὰ μιλοῦσαν γιὰ ἕνα ταξίδι στὴ Νίκαια· φαίνεται ὅμως ὅτι τὸ βρῆκαν ἀνώφελο καὶ τὸ ματαίωσαν.

Ὥστε τὸ βαλιτσάκι θὰ μείνῃ ἀχρησιμοποίητο, ἐκτὸς ἂν... Κι' ὁ Γιαννάκης θυμᾶται ἀξάφνα μιὰ φράση, ποὺ εἶπε ὁ γιατρὸς τὸ πρωῒ καὶ ποὺ δὲν τὴν εἶχε πολυκαταλάβει· καὶ λέει μὲ ἀποφασιστικὸ τόνο:

— Θὰ μοῦ χρησιμέψῃ πολύ, ὅταν θὰ φύγω τὴν ἄνοιξη, δὲν εἶν' ἔτσι;

(Ἀπ' τὸ Γαλλικὸ τοῦ André Lichtenberger)

ΘΑΕΟΥΛΑ ΜΠΟΥΡΝΙΑ

Ο ΚΑΙΡΟΣ ΠΟΥ ΠΕΡΝΑ

— Τί εἶναι ὁ χρόνος, ἀλήθεια;

— Νά. Θυμᾶσαι χτές, πέρυσι, ὅταν ἤσουν μικρούλης, ποὺ ἤσουν σκαρφαλωμένος ἐδῶ-βά, σ' αὐτὸ τὸ βραχάκι τῆς ἔρημης ἀκτῆς, ποὺ δὲν ἄλλαξε καθόλου ἀπὸ τότε, κι' ἔλεγες: «Μὰ πότε πιὰ θὰ βασιλέψῃ ὁ ἥλιος, νὰ τὸν καμαρώσουμε στὴν ὁλόφλογη δύση του; Πότε;.. Πότε;..» Κι' ἀνυπομονοῦσες, γιατὶ ἀργοῦσε ἡ ὡραία φαντασμαγορία... Κι' ὅμως, τὸ βασίλεμα ἐκεῖνο ποὺ ἀργοῦσε εἄρθῃ κεῖνες τὶς ὧρες, εἶναι τώρα τόσο, μὰ τόσο μακρυά!... Μόνο ἡ σκέψη ποὺ ἔκανες τότε ἀπόμεινε, κι' ἔρχεται τώρα σὰν ἕνας μακρινὸς μακρινὸς ἀντίλαλος, ἐξασθενημένος, ἀπὸ κείνη τὴν ἐποχή: «Ἄχ! Μὰ πότε πιὰ θὰ βασιλέψῃ ὁ ἥλιος;»

— Τί εἶναι ὁ χρόνος, ἀλήθεια;

— Δὲν κατάλαβες τί εἶναι ὁ χρόνος;

Νά. Θυμᾶσαι ὅταν ἤσουν μικρούλης, τόσος δά, ποὺ σ' ἔπερνε ὁ πατέρας σου ἀπ' τὸ μικρὸ-μικρὸ χεράκι σου νὰ σὲ πάῃ στὸ σχολεῖο; Καὶ τότε γιὰ σένα τὸ σχολεῖο ἦταν κάτι ὁλωςδιόλου σχεδὸν ἄγνωστο, κάτι ποὺ εἶχες μιὰ ἀμυδρή του ἰδέα, καὶ πάλι γιατὶ ἔτυχε νὰ τ' ἀκοῦς συχνὰ ἀπ' τὸ στόμα τῶν ἄλλων. Ἔτσι τὸ ἄγνωστο σὲ τρόμαζε: «τί θἆναι; κι' ὥς πότε θὰ πηγαίνω σχολεῖο;» Νὰ ὅμως ποὺ τώρα εἶσαι τόσο μεγάλος, ποὺ τὸ σχολεῖο σου εἶναι μιὰ μακρινὴ κι' αὐτό, μά γι' αὐτὸ καὶ γλυκειὰ ἀνάμνησή... Θυμᾶσαι ἐκεῖνον ποὺ εἶδες δίπλα σου, ὅταν σοῦδειξαν σὲ ποιὸ θρανίο θὰ καθόσουν, τὴν ἡμέρα ποὺ πρωτοπάτησες σχολεῖο; Ἔ, τώρα ἐκεῖνος κάθεται στὴν ἕδρα ποὺ καθόταν τότε ὁ δάσκαλος, καὶ κρατεῖ στὰ χέρια του μιὰ βέργα ποὺ κρατοῦσε ἐκεῖνος... Αὐτὸς εἶναι ὁ χρόνος, ἀφοῦ ἐπιμένεις νὰ μάθῃς τί εἶναι ὁ χρόνος.

ΜΑΚΝΤΟΦ

ΟΙ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΕΣ ΕΝΟΣ ΓΑΤΟΥ

[ΑΝΑΓΝΩΣΜΑ ΓΙΑ ΠΟΛΥ ΜΙΚΡΑ ΠΑΙΔΙΑ]

Δ'.

Ἄφινα λοιπὸν τὸ πλεμόνι νὰ μυρίζῃ, καὶ περίμενα νὰ ἰδῶ ποιὸ δυςτυχισμένο ἀνήξερο ζωάκι θὰ τὴν πάθαινε.

Καὶ νά, σὲ λίγο βλέπω νὰ παρουσιάζεται καὶ νὰ πλησιάζῃ ἕνας γάτος ποὺ τὸν γνώριζα καλά, γιατ' ἦταν ἀπὸ τὸ χωριό. Τὸν ἔλεγαν Ἀράπη, ἐξαιτίας ποὺ ἦταν κατάμαυρος. Πολὺ καλὸς ὁ καϊμένος, καὶ πολλὲς φορὲς εἶχα παίξει μαζί του ὅταν κι' οἱ δυὸ ἤμαστε μικρὰ γατάκια.

Εἶχε μυριστεῖ κι' αὐτὸς τὸ πλεμόνι, καὶ τώρα ἔτρεχε ἴσια στὸ πανέρι, ποὺ

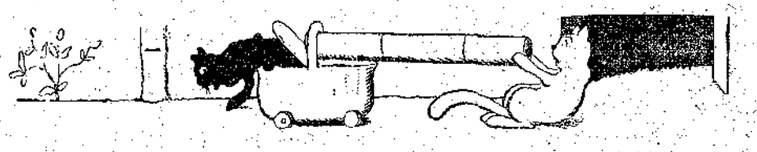

τὸ ἕνα του καπάκι, καθὼς σᾶς εἶπα, ἦταν ἀνοιχτό. Ἔκαμα νὰ τοῦ φωνάξω: «Φυλάξου! παγίδα!» Μὰ δὲν πρόφτασα. Μ' ἕνα πήδημα, ὁ Ἀράπης χώνεται μέσα γιὰ νἀρπάξῃ τὸ πλεμόνι. Ἀλλὰ μὲ τὸ βάρος του, τὸ πανέρι μὲ τὶς ρόδες ξεκουνιέται κι' ἀρχίζει νὰ κυλᾷ πάνω στὴ γυρτὴ σανίδα καὶ νὰ πλησιάζῃ τὴ σωλήνα τῆς σόμπας ἀντίκρυ. Σὲ λίγες στιγμές, ἡ σωλήνα χώθηκε στὸ χερούλι τοῦ πανεριοῦ καί, περνώντας, ἔσπρωξε τὸ καπάκι καὶ τὸ κατέβασε. Ἔτσι ὁ κακόμοιρος ὁ Ἀράπης βρέθηκε κλεισμένος μέσα στὸ πανέρι, μὲ τὴ σωλήνα τῆς σόμπας περασμένη στὸ χερούλι, σὰν ἕνα σύρτη στὴν πόρτα μᾶς φυλακῆς!

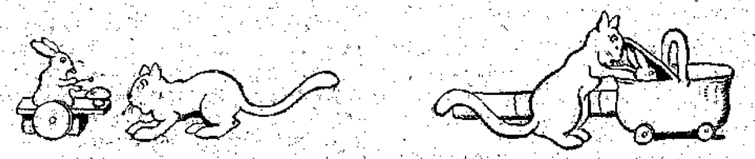

Τὴν ἴδια στιγμή, ὁ ἀπαίσιος μπάρμπα-Γιάννης ξετρυπώνει ἀπὸ τὴν κρυψώνα του, ἁρπάζει τὸ πανέρι μὲ τὴ σωλήνα, καὶ φεύγει χαμογελώντας διαβολικά.

Δὲν θέλησα, ἐννοεῖται, νἀφήσω στὴν τύχη του τὸν καλό μου φίλο, κι' ἀκολούθησα τὸν κακό μας ἐχθρό. «Πρέπει νὰ σώσω τὸν Ἀράπη! ἔλεγα μὲ τὸ νοῦ μου. Εἶναι ἁμαρτία νὰ τὸν κάνῃ σιβὲ ὁ κακοῦργος αὐτὸς ξενοδόχος. Ἀλλὰ πῶς θὰ μπορέσω νὰ τὸν γλυτώσω ἀπ' τὰ νύχια του;..»

Δὲν ἤξερα ἀκόμα τί τρόπο θὰ ἔβρισκα, ἀκολούθησα ὅμως τὸ μπάρμπα-Γιάννη ὥς τὸ σπίτι του. Ἐκεῖ ἀπέξω, στὴν αὐλή, τὸν εἶδα νἀφίνῃ τὸ πανέρι

μονάχο καὶ νὰ μπαίνῃ στὸ σπίτι. «Ἄ, μπράβο!» εἶπα μὲ τὸ νοῦ μου. Τρέχω, πιάνω τὴ σωλήνα μὲ τὰ μπροστινά μου πόδια — τὰ χέρια μου δηλαδὴ — τὴν τραβῶ, ἐλευθερώνω ἔτσι τὸ καπάκι, καὶ βλέπω μὲ χαρά μου τὸν Ἀράπη νὰ πηδᾷ ἔξω ἀπ' τὸ πανέρι καὶ νὰ φεύγῃ, ἀγριεμένος καὶ φοβισμένος, σὰ νὰ κινδύνευε ἀκόμα.

Ἂς τον, εἶπα μὲ τὸ νοῦ μου· αὐτὸς γλύτωσε κι' ὁ φόβος σὲ λίγο θὰ τοῦ περάσῃ. Μόνο ἂς σταθῶ ἐδῶ, γιὰ νὰ ἰδῶ τί μούτρα θὰ κάμῃ ὁ μπάρμπα-Γιάννης, ὅταν θὰ γυρίσῃ καὶ θὰ βρῇ τὴν παγίδα του ἀδειανή».

Ἀλλὰ καθὼς συλλογιζόμουν αὐτὰ καὶ κοίταζα γύρω μου, μὴ βρῶ τίποτα φαγώσιμο, γιατὶ πεινοῦσα, — τὸ πλεμόνι τὸ εἶχε φάει ὁ Ἀράπης, — εἶδα ἕνα κου-

νελάκι ψεύτικο, μὲ ρόδες κι' αὐτό, παιχνίδι βέβαια τῶν παιδιῶν τοῦ ξενοδόχου, ποὺ τὸ εἶχαν βαρεθεῖ καὶ τὸ ξεχάσει ἐκεῖ ἔξω. «Μπρέ! εἶπα μὲ τὸ νοῦ μου. Νὰ περίσταση νὰ γελάσω λίγο μὲ τὸ μπόγια τῶν γάτων!..»

Δὲ χάνω καιρό, παίρνω τὸ κουνελάκι καὶ τὸ βάζω μέσα στὸ πανέρι... Σὲ λίγο, ὁ μπάρμπα-Γιάννης βγαίνει γιὰ νὰ τὸ πάρει. Παραξενεύεται ποὺ βρίσκει τὴ σωλήνα βγαλμένη ἀπ' τὸ χερούλι. «Ποιὸς ἤρθε κι' ἄνοιξε τοῦ μαύρου γάτου;» θὰ λέῃ μὲ τὸ νοῦ του. Πάντα ὅμως, φαίνεται, ἐλπίζει πὼς ὁ Ἀράπης μπορεῖ νἆναι ἀκόμα μέσα... Σηκώνει τὸ πανέρι, τὸ ἀνοίγει καί... φαντασθῆτε πιὰ τὴν ἔκπληξή του καὶ τὴ φοῦρκα του, ὅταν βλέπῃ μπροστά του ἕνα ψεύτικο κουνελάκι, νὰ τὸν κοιτάξῃ κοροϊδευτικὰ μὲ τὰ ψεύτικα μάτια του!

Καλὰ νὰ πάθῃ! Ἂς κάνῃ τώρα σιβέ...

(Ἀκολουθεῖ) Η ΚΥΡΑ-ΜΑΡΘΑ

"Ω ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙ, ΜΕΣΑΝΥΧΤΑ..."

«Minuit, Chrétiens...»

Λένε πὼς τὰ Χριστούγεννα τὰ γιορτάζουν λαμπρότερα ἀπὸ μᾶς οἱ Δυτικοί, ὅπως πάλι ἐμεῖς γιορτάζουμε λαμπρότερα ἀπ' ἐκείνους τὸ Πάσχα. Καὶ λένε ἀκόμα πὼς αὐτὸ συμβαίνει, γιατὶ τὰ Χριστούγεννα, γιὰ νὰ τὰ αἰσθανθῇ κανείς, πρέπει νὰ κλειστῇ — πράμμα ποὺ ἐμᾶς δὲ μᾶς ἀρέσει. Ἐμεῖς θέλουμε ἀνοιχτὰ γιὰ νὰ διασκεδάσουμε καὶ νὰ εὐχαριστηθοῦμε, γιατὶ τὸ κλίμα μας δὲ μᾶς ἔχει συνηθισμένους σὲ κλεισοῦρες. Στὴ Δύση ὅμως δὲ συμβαίνει τὸ ἴδιο. Ἐκεῖ ὁ χειμώνας εἶναι βαρύς, οἱ χριστιανοὶ κλείνονται θέλοντας καὶ μὴ μέσα, κι' ἐπειδή, καθὼς εἴπαμε, τὰ Χριστούγεννα, γιὰ νὰ τὰ αἰσθανθῇ κανείς, πρέπει νὰ κλειστῇ, τὰ εὐχαριστιοῦνται περισσότερο ἀπὸ μᾶς, τοὺς ἔχουν μεγαλύτερη ἀδυναμία.

Ἀλήθεια, ἐμεῖς τί κάνουμε τὰ Χριστούγεννα; Ποὺ λέμε τὰ κάλαντα μόνο; Οἱ Δυτικοὶ ὅμως κάνουν πολλά: Τοὺς ἀρέσει ν' ἀναπαρασταίνουν τὴ φάτνη, μὲ τὸν Ἰωσήφ, μὲ τὴν Παναγίτσα, μὲ τὸ Χριστοῦλη σὲ μιὰ πρόχειρη κούνια ἀπὸ σανά, μὲ τὰ καϊμένα τὰ βωϊδάκια καὶ κανένα γαϊδαράκι, ποὺ σκύβουν καὶ τὸν κοιτάζουν ἡμερα-ἡμερα, ἀθῶα, κι' ἀκόμα μὲ τοὺς βοσκοὺς ποὺ ἔρχονται μὲ τὰ κοπάδια τους νὰ προσκυνήσουν τὸ μικρὸ Θεό, καὶ μὲ τοὺς ἀγγέλους ποὺ ψάλλουν, — gloria in excelsis Deo! — χωρὶς νὰ λείπῃ καὶ τάστρο, ποὺ κάποιοι μάγοι, ποὺ προβάλλουν ἀπὸ μιὰ καμπή, φαίνονται σὰ νὰ τὸ κοιτάζουν μὲ θαυμασμό.

Ἔπειτα, ἔχουν ἐπινοήσει καὶ τὸ Δέντρο, ποὺ κρεμοῦν στοὺς κλάδους του δῶρα καὶ τὰ μοιράζουν — ὅταν δὲν τὰ μοιράζουν καὶ σὲ μεγάλους — στὰ παιδάκια. Αὐτό, μὲ τὴ χαρὰ ποὺ φέρνει σὲ ὅλους, — γιατὶ εἴπαμε: ἔχει καὶ γιὰ τοὺς μεγάλους δῶρα, — δίνει ἀρκετὴ ζωηρότητα στὴ γιορτή.

***

Πρέπει ὅμως νὰ δῆτε τοὺς Δυτικοὺς τὴ νύχτα, ποὺ πηγαίνουν στὴν ἐκκλησία, γιὰ νὰ αἰσθανθῆτε ὅλη τὴν ὁμορφιὰ τῶν Χριστουγέννων τους. Καθαροί, περιποιημένοι, γλυστροῦν στὸ χιόνι σὰ σκιές, καὶ τὶς σκιές τους τὸ φεγγάρι τὶς κάνει νὰ φαίνωνται σὰ γαλάζιες. Τέλος φτάνουν ἐκεῖ. Μόλις μποῦν στὴν ἐκκλησία, στρέφουν καὶ κοιτάζουν δεξιά: «— Ἀσα!» Πλησιάζουν, νὰ δοῦν καλύτερα. Τί βλέπουν; Τὴ φάτνη ποὺ εἴπαμε πιὸ πάνω. Τὴ Θεία Οἰκογένεια, τοὺς ὑμνωδούς της καὶ τοὺς προσκυνητές της. Ἐκεῖ κοντὰ οἱ καλοὶ χριστιανοὶ ἀνάβουν καὶ τὸ κεράκι τους. Κι' ὕστερα παίρνουν τὴ θέση τους στὰ θρανία. Ἡ λειτουργία ἀρχίζει, κατανυχτική. Ξέρετε: αὐτοὶ ἔχουν καὶ μουσικὴ στὶς ἐκκλησίες τους. «Ὑμνεῖν τὸν Κύριον», ὅπως λένε, «ἐν χορδαῖς καὶ ὀργάνῳ». Λογοπαίζουν; Ἔτσι φαίνεται. Ἐγὼ αὐτὴ τὴ φράση τὴν ξέρω ἀλλοιῶς: «Ὑμνεῖτε τὸν Κύριον ἐν χορδαῖς καὶ ὀργάνοις». Αὐτοὶ ὅμως, γιὰ νὰ δικαιολογήσουν τὸ orgue, — τὸ τελειοποιημένο ἁρμόνιο, νὰ ποῦμε, τὸ ἐκκλησιαστικὸ «ὄργανο», — τὴ δοτικὴ τοῦ πληθυντικοῦ τὴν ἔκαναν δοτικὴ τοῦ ἑνικοῦ. Ἀλλὰ γι' ἄλλο μιλᾶμε τώρα. Ἡ λειτουργία, λοιπόν, ἀρχίζει κατανυχτική, κι' ὅταν σημαίνουν μεσάνυχτα, ὅλοι, μὲ συγκίνηση, ἑτοιμάζονται ν' ἀκούσουν τὸν ψάλτη. Ὁ ψάλτης βήχει. Τσιμουδιὰ δὲν ἀκούγεται. Κι' ἄξαφνα, φωνὴ καὶ μουσική, ἔρχονται καὶ σχίζουν ταὐτιά, ὁρμητικά, σὰ νὰ θέλουν νὰ σκάψουν ἀπ' ταὐτιὰ ἕνα δρόμο ὡς τὴν ψυχή, νἄρθουν νὰ τὴ συγκλονίσουν, νὰ τὴ στρέψουν πρὸς τὸ Θεό της:

Ὦ, Χριστιανοί! Μεσάνυχτα.
σημαίνει ἡ ὥρα ἐκείνη
Ὅπου ὁ Θεός, σὰν Ἄνθρωπος,
κατέβηκε ὡς ἐμᾶς.
Θέλει κανεὶς ἁμαρτωλὸς
στὴ γῆ μας νὰ μὴ μείνῃ.
Καὶ στὸν Πατέρα του νὰ ἰδῇ
χαμόγελο χαρᾶς.
Ὁ κόσμος ὅλος μὲ κρυφὴν
ἐλπίδα ἀναγαλλιάζει
Τὴ νύχτα αὐτὴ τὴ μαγική,
ποὺ ἕνα Σωτῆρα τάζει.

Γονατιστοί προσμένετε,
θνητοί, τὴ λύτρωσή σας·
Χριστούγεννα! Χριστούγεννα!
καὶ φτάνει ὁ Λυτρωτής σας!

Ὅπου καὶ τάστρο, ἕναν καιρό,
στὴν ταπεινή του κούνια
Τοὺς μάγους κείνους ἔφερεν
ἀπ' τὴν Ἀνατολή,
Ἐκεῖ ποὺ τώρα ὁλόγυρα
ἀρνιῶν ἤχοῦν κουδούνια
Κι' ἀγγελικοὶ ψαλμοί, κι' ἐμᾶς
ἡ πίστη ἂς ὁδηγεῖ.
Τῶν Βασιλέων ὁ Βασιλιὰς
σ' ἕνα παχνὶ γεννιέται·
Ἄρχοντες, σκύψετε ὡς τὴ γῆ!
κανεὶς σας μὴν καυχιέται!

Αὐτὸς τοὺς ὑπερήφανους
νὰ μαστίγωση φτάνει·
Σκύψετε μπρὸς στὸ Λυτρωτή,
ποὺ ἔρχεται ἀπ' τὴ στάνη.

Καὶ νὰ Τον, ποὺ ὅ,τι τοῦγραζε
τὸ δρόμο, τὸ σωριάζει.
Ἡ γῆ ἀνασαίνει ἐλεύτερα
κι' ἀνοίγουν οἱ οὐρανοί.
Δοῦλος κανεὶς· σὰν ἀδερφοὺς
ὅλους μᾶς ἀγκαλιάζει.
Ἀγάπη ἑνώνει τοὺς λαούς:
τὸ σίδερο ἀτονεῖ.
Σύρτε στὰ πόδια Του· κι' ὡς τὰ
φιλῆτε Του, ἂς χυθῇ
Θερμὸ ἕνα δάκρυ σας: γεννιέται
γιὰ νὰ σταυρωθῇ.

Ἀναμεσά μας βρίσκεται,
λαέ, ὡσανὰ ἡ βοή σου!
Χριστούγεννα! Χριστούγεννα! —
κι' ἦρθεν ὁ Λυτρωτής σου!

Εἶναι ὁ ὕμνος ποὺ ἐστιχούργησε τὸ 1846 κάποιος Πλασίδας Καππώ, δήμαρχος τοῦ Ροκμώρ, καὶ ποὺ τὸν ἐμελοποίησε ὁ μουσουργὸς Ἀδόλφος Ἄδαμ. Καὶ τὸ πιὸ ὡραῖο εἶναι τοῦτο: ποὺ ὁ Καππὼ τὸν ἐμπνεύστηκε τὰ Χριστούγεννα, ἐνῷ πήγαινε στὴν ἐκκλησία τὴ νύχτα...

***

Καὶ πρέπει νὰ ἰδῆτε τοὺς Δυτικοὺς κι' ὅταν, ἀφοῦ μεταλάβουν, γυρίζουν στὰ σπίτια τους, σὲ τί φαγοπότι στρώνονται... Ἀπαράλλαχτα ὅπως ἔχουμε ἐμεῖς τὴ μαγειρίτσα μετὰ τὴν πρώτη Ἀνάσταση, ἔχουν αὐτοὶ τὰ Χριστούγεννα τὴ réveillon τους.

Καὶ γιὰ ν' ἀποδειχτῇ πὼς καὶ στὴ Δύση τὰ Χριστούγεννα ἔγιναν περσότερο γιὰ τὰ... παιδιά, πρέπει νὰ μὴν ξεχνᾶμε πὼς τὸ πρωΐ, κάθε μικρούλης, μόλις ξυπνήσῃ, μὲ τὴ νυχτικιά του ἀκόμα καὶ μὲ τὰ πατουσάκια γυμνά, θὰ τρέξῃ στὸ τζάκι, νὰ δῇ τί τοῦ ἔρριξε ὁ καλὸς Χριστούλης ἀπ' τὴν καμινάδα... Καὶ ξέρετε: ὅ,τι ρίξῃ, θὰ πέσῃ μέσα στὰ παπουτσάκια του, ποὺ τὰ βάζει ἀποβραδὶς ἀκριβῶς κάτω ἀπ' τὴν τρύπα ποὺ βγαίνει ὁ καπνός.

Κ. Π. ΛΕΥΚ.

ΔΑΥΙΔ ΚΟΠΠΕΡΦΗΛΔ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ὑπὸ CH. DICKENS

— Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο —

Τότε ὅμως δὲν τόλμησε νὰ πεῖ τίποτα. Κι' ἀργότερα — ἦταν ἀργὰ πιά.

Καθήσαμε στὸ τραπέζι, οἱ τρεῖς μας. Ἀπὸ τὴ συνομιλία τους κατάλαβα ὅτι τὸ βράδυ ἐκεῖνο περίμεναν μιὰν ἀδελφὴ τοῦ κ. Μύρτον, ποὺ στὸ ἑξῆς θὰ κατοικοῦσε μαζί μας.

Μετὰ τὸ φαγητό, καθήσαμε πλάϊ στὴ φωτιά. Ἐγὼ σκεπτόμουν νὰ τὸ σκάσω, νὰ πάω στὴν Πέγκοτυ, ἀλλὰ ὁ φόβος τοῦ κ. Μύρτον μοῦ ἀφαιροῦσε τὸ θάρρος μου. Ἐκείνη τὴ στιγμὴ ἀκούσαμε μιὰν ἅμαξα, ποὺ στάθηκε μπροστὰ στὰ κάγκελα τοῦ κήπου. Ὁ κ. Μύρτον βγῆκε νὰ ἰδεῖ ποιὸς ἦταν ἡ μητέρα μου σηκώθηκε κι' αὐτή. Τὴν ἀκολούθησα δειλὰ-δειλά. Στὴν πόρτα τοῦ σαλονιοῦ στάθηκε καί, ξεθαρρεύοντας στὸ σκοτάδι, μὲ πῆρε στὴν ἀγκαλιά της ὅπως ἔκανε ἄλλοτε, καὶ μοῦ εἶπε σιγὰ-σιγὰ ὅτι ἔπρεπε ν' ἀγαπῶ τὸν νέο μου πατέρα καὶ νὰ τὸν ἀκούω. Μοῦ μιλοῦσε γρήγορα καὶ κρυφά, σὰ νὰ ἔκανε κάτι ἔνοχο, ἀλλὰ μὲ πολλὴ τρυφερότητα, καὶ μοῦ κράτησε τόνα μου χέρι ὡς τὴ στιγμὴ ποὺ φτάσαμε στὸν κῆπο, ὅπου ἦταν ὁ ἄντρας της. Ἐκεῖ ἄφησε τὸ χέρι μου καὶ στηρίχτηκε στὸ μπράτσο τοῦ κ. Μύρτον.

Εἶχ' ἔρθει ἡ μὶς Μύρτον. Εἶχε ὄψη ἀγριωπὴ καὶ μαῦρα μαλλιὰ σὰν τὸν ἀδελφό της. Τοὐμοιαζε πολὺ καὶ στὸ πρόσωπο καὶ στὰ φερσίματα. Τὴν ἀκολουθοῦσαν δυὸ μεγάλα μαῦρα μπαοῦλα, ἄγρια καὶ σκληρὰ σὰν τὴν ἴδια, ποὺ εἶχαν ἀπάνω τ' ἀρχικά της γράμματα σχηματισμένα μὲ καρφιὰ γυαλιστερά. Ὅταν θέλησε νὰ πληρώσει τὸν ἁμαξά, ἔβγαλε ἕνα πορτοφόλι ἀτσαλένιο ἀπὸ μιὰ τεράστια τσάντα, ποὺ ἔμοιαζε σὰ φυλακὴ κρεμασμένη στὸ μπράτσο της μὲ μιὰ χοντρὴ ἀλυσίδα.

Τὴν ἔμπασαν στὴ σάλα καλοσωρίζοντάς την, κι' ἐκεῖ χαιρέτησε ἐπίσημα τὴ μητέρα μου. Ὕστερα ἔρριξε τὰ μάτια της σὲ μένα καὶ ρώτησε:

— Ὁ γιός σας εἶναι;

Ἡ μητέρα μου εἶπε ναί.

— Κατ' ἀρχήν, ἐτόνισε ἡ μὶς Μύρτον, δὲ συμπαθῶ τ' ἀγόρια. Πῶς εἶσαι, μικρέ;

Ἀπάντησα ὅτι ἤμουν «καλὰ εὐχαριστῶ, ἐσεῖς;» — μὰ φαίνεται πὼς τὸ εἶπα δίχως ἀρκετὴ εὐγένεια, γιατὶ ἡ μὶς Μύρτον μ' ἔκρινε ἀμέσως μὲ δυὸ λέξεις:

— Κακοὶ τρόποι!

Ἀμέσως ὕστερα ζήτησε νὰ ἰδεῖ τὸ δωμάτιό της, ποὺ γιὰ μένα ἔγινε ἀργότερα τόπος τρόμου καὶ φρίκης.

Κατάλαβα ὅτι ἐρχόταν γιὰ νὰ θρονιαστεῖ στὸ σπίτι μας γιὰ καλὰ κι' ὅτι δὲν τὄχε στὸ νοῦ της νὰ φύγει ποτέ.

Τ' ἄλλο πρωΐ, ἄρχισε νὰ βοηθεῖ τὴ μητέρα μου στὸ νοικοκυριό, κι' ὅλη τὴν ἡμέρα ταχτοποιοῦσε πράγματα, δίχως νὰ σέβεται καθόλου τὶς συνήθειές μας καὶ τὰ παλιὰ καθιερωμένα συγυρίσματα τοῦ σπιτιοῦ μας.

Τὸ πρωΐ χτυποῦσε τὸ κουδούνι γιὰ τὸ πρόγευμα πρὶν καλὰ-καλὰ φέξῃ, μὲ τὸ λάλημα τοῦ πετεινοῦ. Κι' ὅταν ἡ μητέρα κατέβηκε γιὰ πρώτη φορὰ στὸ πρόγευμα μαζί της, τὴν πλησίασε καὶ τῆς εἶπε:

— Ἀγαπητή μου Κλάρα, ξέρετε πὼς ἐγὼ ἦρθα ἐδῶ μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ σᾶς ἀπαλλάξω ἀπὸ κάθε σκοτούρα. Εἶστε πολὺ ντελικάτη, ὥστε οἱ ἔγνοιες τοῦ σπιτιοῦ σᾶς πέφτουν πολὺ βαρειές. Λόστε μου λοιπὸν τὰ κλειδιά, καὶ στὸ ἑξῆς δὲν ἔχετε νὰ σκοτίζεστε γιὰ τίποτε.

Ἀπὸ τὴ στιγμὴ ἐκείνη οὔτε ἡ μητέρα μου οὔτε ἐγὼ εἴχαμε νὰ κάνουμε τίποτα μὲ τὰ κλειδιὰ τοῦ σπιτιοῦ μας. Τὰ κρατοῦσε πάντα αὐτή: τὴν ἡμέρα μέσα στὴν τσάντα της, καὶ τὴ νύχτα κάτω ἀπὸ τὸ προσκέφαλό της.

Ὡστόσο ἡ μητέρα προσπάθησε λιγάκι νὰ συγκρατήσει τὴν ἐξουσία στὰ χέρια της. Ἕνα βράδυ, ποὺ ἡ μὶς Μύρτον μιλοῦσε μὲ τὸν ἀδελφό της γιὰ ὡρισμένες μεταρρυθμίσεις ποὺ σχεδίαζε στὸ σπίτι, τὴ μητέρα μου τὴν πῆραν ξαφνικὰ τὰ δάκρυα, κ' εἶπε ὅτι τοὐλάχιστο ἔπρεπε νὰ ζητήσουν καὶ τὴ δική της τὴ γνώμη.

— Κλάρα! εἶπε αὐστηρὰ ὁ κ. Μύρτον. Μὲ κάνεις κι' ἀπορῶ!

— Καὶ ὅμως, τόλμησε νὰ πεῖ ἡ μητέρα μου, οὔτε σὲ σένα δὲ θὰ ἦταν εὐχάριστο, μέσα στὸ σπίτι τὸ δικό μου...

— Τὸ δικό σου; ρώτησε αὐστηρὰ πάλι ὁ κ. Μύρτον.

— Τὸ δικό μας, διόρθωσε ἀμέσως ἡ μητέρα μου. Εἶναι σκληρό, Ἐδουάρδε, νὰ μὴν ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ πῶ κ' ἐγὼ μιὰ λέξη γιὰ τὸ νοικοκυριό μου, ποὺ ὥς τώρα τὸ κυβερνοῦσα μιὰ χαρά...

— Ἐδουάρδε! εἶπε ἐπίσημα ἡ μὶς Μύρτον. Καιρὸς νὰ τελειώνουν ὅλ' αὐτά! Αὔριο φεύγω!

— Σιωπή! τῆς εἶπε ὁ ἀδελφός της. Ψυχραιμία καὶ σταθερότης.

— Ὄχι, δὲ θέλω νὰ πῶ αὐτό, ψιθύρισε ἡ μητέρα μου, χάνοντας ὁλοένα τὸ θάρρος της. Κανεὶς δὲ θέλω νὰ φύγει. Ἀλλὰ θέλω νὰ ρωτοῦν καὶ μένα καμμιὰ φορά, γιὰ τὰ ζητήματα τοῦ σπιτιοῦ.

— Ἐδουάρδε! ξαναεῖπε ἡ μὶς. Αὔριο φεύγω!

— Σώπα λοιπόν! φώναξε ὁ κ. Μύρτον μὲ φωνὴ σὰν κεραυνό. Κλάρα, εἶπε ὕστερα στὴ μητέρα μου, ἀληθινὰ μὲ κάνεις νἀπορῶ. Ἐγὼ θέλω νὰ διορθώσω τὸ χαρακτῆρα σου καὶ νὰ τὸν κάμω ψύχραιμο καὶ σταθερό. Φωνάζω καὶ τὴν ἀδελφή μου νὰ μὲ βοηθήσει, κι' ἔρχεται ἐδῶ καὶ μᾶς κάνει σχεδὸν τὴν ὑπηρέτρια· καὶ σύ, γιὰ νὰ τὴν ἀνταμείψεις γι' αὐτὴ τὴ θυσία της, τὴ μεταχειρίζεσαι ἔτσι;...

— Ὄχι, ὄχι, βιάστηκε νὰ πεῖ ἡ μητέρα, δὲν ἔχω τίποτα μαζί της. Τὴν εὐχαριστῶ πολύ, τὴν παρακαλῶ θερμὰ νὰ μὴ φύγει, θὰ μοῦ κάνει μεγάλη λύπη...

Ἴσως κάτι ἤθελε νὰ προσθέσει ἡ φτωχή μου ἡ μητέρα, μὰ τῆς ἔλειψε πάλι τὸ θάρρος, καὶ τὰ λόγια στάθηκαν στὴ γλῶσσα της καὶ τὰ κατάπιε.

— Ὅπως κι' ἂν εἶναι, εἶπε στὸ τέλος ὁ κ. Μύρτον, τέτοια λόγια δὲν ἐπιτρέπεται ν' ἀκούγονται μεταξύ μας... Καὶ τὰ παιδιὰ δὲν ἔχουν καμμιὰ θέση ἐδῶ σὲ παρόμοιες στιγμές... Δαυίδ, πήγαινε νὰ κοιμηθεῖς!..

Σηκώθηκα, μὰ τὰ δάκρυα μοῦ θάμπωναν τὰ μάτια καὶ μ' ἐμπόδιζαν νὰ βρῶ τὴν πόρτα. Ἀνέβηκα ψάχνοντας ὡς τὴν κάμαρά μου, γιατὶ δὲν εἶχα τὸ κουράγιο νὰ ζητήσω φῶς ἀπὸ τὴν Πέγκοτυ, μήπως μὲ ρωτήσει γιατὶ κλαίω...

Ἀπὸ τότε δὲν εἶδα ποτὲ τὴ μητέρα μου ν' ἀνακατωθεῖ στὰ ζητήματα τοῦ

σπιτιοῦ. Κι' ὅ,τι ἔκανε, τὄκανε ἀφοῦ ἔπερνε τὴ γνώμη καὶ τὴν ἄδεια τῆς μὶς Μύρτον, ποὺ ἦταν πιὰ ἡ νοικοκυρὰ μέσα στὸ σπίτι μας.

***

Πολλὲς φορὲς ἔγινε κουβέντα νὰ μὲ βάλουν ἐσωτερικὸ σὲ σχολεῖο. Τὄχαν προτείνει ὁ κ. καὶ ἡ δεσποινὶς Μύρτον, κι' ἡ μαμμὰ - φυσικὰ—δὲν ἔφερε ἀντίρρηση. Δὲν ἦταν ὅμως ἀποφασισμένο ἀκόμα καὶ στὸ μεταξὺ ἔκαγα τὰ μαθήματά μου στὸ σπίτι.

Ἄ, ποτὲ δὲ θὰ ξεχάσω αὐτὰ τὰ μαθήματα! Κατὰ τύπους, μὲ ἐπέβλεπε ἡ μητέρα. Πραγματικὰ ὅμως, δάσκαλοί μου ἦταν ὁ κ. Μύρτον κι' ἡ ἀδελφή του. Ἦταν πάντα μπροστά, καὶ παρακολουθοῦσαν τὴν παράδοση, καὶ δὲν ἄφιναν ποτὲ

«—Χαίρουμαι πολὺ ποὺ σᾶς βλέπω, μοῦ εἶπε ὁ Δανιὴλ Πέγκοτυ.» (Σελ. 17 στ. α'.)

εὐκαιρία χωρὶς νὰ δώσουν στὴ μητέρα μου μαθήματα «ψυχραιμίας καὶ σταθερότητος», τόσο, ποὺ εἶχαν, μὰ τὴν ἀλήθεια, καταντήσει οἱ ἀληθινὲς πληγὲς τοῦ σπιτιοῦ μας αὐτὲς οἱ δυὸ ἀρετές: ψυχραιμία καὶ σταθερότης!

Ἔδειχνα πολλὴ φιλομάθεια, καὶ διάβαζα μὲ μεγάλη εὐχαρίστηση, τὸν καιρὸ ποὺ ζούσαμε μόνοι, ἡ μαμμά μου κι' ἐγώ. Θυμοῦμαι πόσο εὔκολα κι' εὐχάριστα εἶχα μάθει νὰ σχεδιάζω τὸ Ο καὶ τὸ Α, καθισμένος πάνω στὰ γόνατά της.

Αὐτὰ ὅμως τὰ ἐπίσημα μαθήματα, ποὺ μοῦδιναν τώρα, εἶχαν σκοτώσει μέσα μου κάθε ἀγάπη πρὸς τὴ μάθηση καὶ τὰ βιβλία, καὶ εἶχαν φαρμακώσει ἀπίστευτα τὴν παιδική μου ζωή. Ἦταν πολλά, δύσκολα, βαστοῦσαν ὧρες ὁλόκληρες, καὶ ἀπὸ τὰ περισσότερα ἀπ' αὐτὰ δὲν ἔνοιωθα οὔτε γρύ. Μοῦ φαίνεται μάλιστα ὅτι στὰ τελευταῖα ἄρχισε κι' ἡ καϊμένη ἡ μητέρα μου νὰ μὴν τὰ καταλαβαίνει.

Μετὰ τὸ πρόγευμα, κατέβαινα κάθε πρωΐ στὸ σαλόνι μὲ τὰ βιβλία μου, τὴν πλάκα μου καὶ τὸ τετράδιό μου. Ἡ μητέρα μου μὲ περμένει στὸ μικρὸ της γραφεῖο, ἀλλὰ δὲ φαίνεται νὰ μὲ προσέχει τόσο, ὅσο ὁ κ. Μύρτον, ποὺ προσοιεῖται τάχα ὅτι διαβάζει τὴν ἐφημερίδα του, βυθισμένος στὴν πολυθρόνα του, καὶ ἡ μὶς Μύρτον, ποὺ περνᾷ σιδερένιες χάντρες σὲ μιὰ κλωστή. Ἡ παρουσία αὐτῶν τῶν δυὸ ἔχει τέτοια ἐπίδραση ἀπάνω μου, ὥστε μονομιᾶς ξεχνῶ ὅλα ὅσα εἶχα κατορθώσει νὰποστηθίσω μὲ τόσο κόπο.

Δίνω τὸ βιβλίο στὴ μητέρα μου κι' ἀρχίζω νὰ λέω τὸ μάθημα, τρέμοντας μὴν ξεχάσω τίποτα. Ξεχνῶ μιὰ λέξη. Ὁ κ. Μύρτον σηκώνει τὰ μάτια ἀπὸ τὴν ἐφημερίδα του. Ἐγὼ κοκκινίζω, λέω κάτι ἀκόμη καὶ σταματῶ. Φαντάζομαι πὼς ἡ μητέρα μου θὰ μοῦδειχνε τὸ βιβλίο, ἂν τολμοῦσε. Ἀλλὰ δὲν τολμᾶ καὶ μοῦ λέει τρυφερά:

— Δάβυ, Δάβυ, πρόσεχε!

— Κλάρα, πετάγεται ὁ κ. Μύρτον, ἔχε λίγη σταθερότητα! Τί θὰ πεῖ «Δάβυ, Δάβυ!» Αὐτὰ εἶναι παιδιάτικα πράμματα. Ἢ τὸ ξέρει τὸ μάθημά του ἢ δὲν τὸ ξέρει.

— Δὲν τὸ ξέρει! συμπληρώνει ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριὰ ἡ μὶς Μύρτον.

—Ἔτσι θαρρῶ κ' ἐγώ, λέει ἡ μητέρα.

— Δόστε του τὸ βιβλίο νὰ τὸ ἐπαναλάβη, λέει ἡ μὶς Μύρτον.

— Ναί, ναί, ἔτσι πρέπει, ἀπαντᾷ ἡ μητέρα. Ἔλα, Δάβυ, ξαναδιάβασέ το καὶ μὴν εἶσαι τόσο ἀμελής.

Τὸ ξαναπιάνω ἀπὸ τὴν ἀρχή, μὰ καὶ πάλι δὲν κατορθώνω νὰ τὸ μάθω καλύτερα. Τὸ λέω, φθάνω στὸ μοιραῖο σημεῖο, κομπιάζω, σταματῶ. Τότε γίνεται κάτι τρομερό. Ἡ μητέρα, θαρρώντας πὼς δὲν τὴ βλέπει κανείς, μοῦ σφυράει τὴ λέξη ποὺ εἶχα ξεχάσει. Στὴ στιγμή, ἡ μὶς Μύρτον, ποὺ τὰ μάτια της παραμόνευαν ἄγρυπνα, φωνάζει:— Κλάρα!

Ἡ μητέρα μου τινάζεται, κοκκινίζει σὰν παιδάκι καὶ πολεμᾷ νὰ χαμογελάση. Ὁ κ. Μύρτον σηκώνεται, ἁρπάζει τὸ βιβλίο, μοῦ τὸ πετᾷ κατακέφαλα, μοῦ δίνει ἕνα μπάτσο, καὶ μὲ βγάζει σπρωχτὰ ἀπ' τὸ δωμάτιο.

Ὅταν τελειώσουν τ' ἄλλα μαθήματα, ἀρχίζει ἡ ἀριθμητική.

— Πηγαίνω σ' ἕναν τυρέμπορο κι' ἀγοράζω πέντε χιλιάδες ὀκτακόσια ἐνενήντα ἑπτὰ κεφάλια τυρὶ πρὸς ἕξη πένες τὸ κεφάλι—πόσα θὰ δώσω;

Τὸ πρόβλημα αὐτὸ τὄχει καταστρώσει ὁ κ. Μύρτον πρὸς χρήση μου καὶ μοῦ τὸ πασσάρει κάθε φορά. Ἐγὼ σκέπτομαι, σκέπτομαι, μὰ δὲ βγάζω κανένα συμπέρασμα, μ' ὅλο ποὺ γεμίζω τὴν πλάκα μου μὲ ἀριθμούς. Τότε μὲ τιμωροῦν, μ' ἀφίνουν νηστεία, μοῦ δίνουν ἕνα κομμάτι ξερὸ ψωμὶ (νὰ τὸ φάω φαίνεται μαζὶ μὲ τὶς πέντε χιλιάδες ὀκτακόσια τόσα τυριὰ) καὶ περνῶ ὅλη τὴν ἡμέρα τιμωρημένος.

Ὅσο γιὰ νὰ παίξω μὲ ἄλλα παιδιὰ—αὐτὴ τὴ χαρὰ τὴ δοκίμαζα πολὺ σπάνια, γιατὶ ἡ αὐστηρὴ δεσποινὶς Μύρτον θεωροῦσε ὅλα τὰ παιδιὰ ἐπιβλαβῆ καὶ κακοποιὰ στοιχεῖα.

Τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῆς τῆς ἀγωγῆς, ποὺ βάστηξε περίπου ἕξη μῆνες, ἦταν νὰ μὲ κάνη γκρινιάρη, μελαγχολικὸ καὶ στριμμένο. Σ' αὐτὸ συντελοῦσε πιὸ πολὺ τὸ ὅτι μὲ ἀπομάκρυναν ὅσο μποροῦσαν περισσότερο ἀπὸ τὴ μητέρα μου. Ἕνα πρᾶγμα μόνο μὲ συγκρατοῦσε ἀπὸ τὴν τέλεια ἐξαγρίωση: Ὁ πατέρας μου εἶχε ἀφίσει μιὰ μικρὴ βιβλιοθήκη, πλάϊ στὸ δωμάτιό μου, ποὺ κανεὶς δὲν τὴν εἶχε προσέξει οὔτε πειράξει. Ἐκεῖ ἔπερνα καὶ διάβαζα βιβλία μὲ φανταστικὲς ἱστορίες καὶ παραμύθια, κι' αὐτὸ κρατοῦσε ἄγρυπνη τὴ φαντασία μου καὶ μὲ παρηγοροῦσε. Ἦταν ἀπερίγραπτη ἡ παρηγοριὰ ποὺ ἔβρισκα διαβάζοντας τὶς μεγάλες αὐτὲς ἱστορίες καὶ παρομοιάζοντας τὸν ἑαυτό μου μὲ τὰ ἡρωϊκὰ πρόσωπα ποὺ συναντοῦσα σ' αὐτές. Ἡ παιδική μου φαντασία ἐταύτιζε ὅλους τοὺς καλοὺς ἥρωες τῶν βιβλίων μὲ τὴ μητέρα μου καὶ τὸν ἑαυτό μου, καὶ ὅλους τοὺς κακοὺς μὲ τὸν κ. καὶ τὴ δ. Μύρτον. Κι' αὐτὸ μὲ διασκέδαζε καὶ μὲ παρηγοροῦσε.

Αὐστηροὶ σὲ ὅλα τους, οἱ Μύρτον ἦταν αὐστηροὶ καὶ στὴ θρησκεία τους. Ἡ Κυριακὴ ἦταν καὶ πρὶν μιὰ φοβερὴ μέρα γιὰ μένα, γιατὶ ἡ μητέρα μ' ἔπερνε μὲ τὴν Πέγκοτυ στὴν ἐκκλησία, κι' ἐκεῖ ἔπρεπε νὰ μὴ σαλεύω, νὰ μὴν κοιτάζω παρὰ τὸν παπά, καὶ νὰ μὴ μιλῶ καθόλου.

(Ἀκολουθεῖ)

ΤΟ ΛΟΥΛΟΥΔΑΚΙ ΤΟΥ ΤΕΜΠΛΟΥ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ὑπὸ JULES CHANCEL

— Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο —

Ἔτσι ἡ οἰκογένεια τοῦ μπάρμπα Ρεμῆ ἑνοιωθε κι' ἐκείνη τὴν τρικυμία ποὺ κρατοῦσε ὁλόκληρη τὴ Γαλλία ἀναστατωμένη. Ὁ Νικόλας βέβαια, ἀφιερωμένος στὴ δουλειά του, ποὺ τὸν κρατοῦσε ὅλη τὴν ἡμέρα κλεισμένο μέσ' στὸ μαγαζί, δὲν σκοτίζόταν σχεδὸν διόλου γιὰ τὰ πολιτικὰ γεγονότα. Μὰ ἡ Νανέττα, ποὺ ἡ ζωή της περνοῦσε τὶς περισσότερες ὧρες στοὺς δρόμους καὶ στὰ διάφορα κέντρα, παρακολουθοῦσε μ' ἐξαιρετικὸ ἐνδιαφέρο τὴν πολιτικὴ κατάσταση, κι' ὅλη ὥρα ὁ νοῦς της ἦταν στὴ βασίλισσα, τὴν τόσο καλὴ κι' ὡραία, ποὺ εἶχε φανεῖ τόσο εὐγενικιὰ μαζί της, καὶ στὸ μικρὸ Δελφίνο. Χωρὶς νὰ ξέρη κι' αὐτὴ ἡ ἴδια τὸ γιατί, αἰσθανόταν γιὰ τὸ μικρὸ βασιλόπουλο μιὰ λατρεία καὶ μιὰ ἀφοσίωση ὑπερβολική, ὅπως ἄλλωστε ὑπερβολικὲς ἦταν κι' ὅλες οἱ θεωρίες καὶ τὰ αἰσθήματα ποὺ εἶχαν ἀναπτυχθεῖ κατὰ τὴν ἐξημμένη ἐκείνη ἐποχή, τὴν τόσο γόνιμη σὲ πράξεις ἀφθάστου ἡρωϊσμοῦ καθὼς κι' ἀνήκουστης ἀπανθρωπίας.

Ὕστερα ἀπὸ τὸν τραγικὸ θάνατο τοῦ Λουδοβίκου ΙΣ', ἡ Νανέττα ζοῦσε σὲ μιὰ διαρκῆ ἀγωνία· φοβόταν μήπως ἡ ἴδια τύχη περίμενε καὶ τ' ἄλλα μέλη τῆς βασιλικῆς οἰκογένειας.

Πήγαινε παντοῦ ὅπου νόμιζε πὼς θὰ ἦταν δυνατὸ νὰ μάθη νέα γιὰ τοὺς φυλακισμένους τοῦ Τέμπλου. Τριγύριζε γύρω ἀπὸ τὸν περίβολο τῆς φυλακῆς καὶ ρωτοῦσε ὅσους νόμιζε πὼς μποροῦσε νὰ εἶναι καλὰ πληροφορημένοι:

— Θὰ σκοτώσουν καὶ τὴ βασίλισσα, καὶ τὸ μικρὸ Δελφίνο;

Ἕνα βράδυ, γυρίζοντας ἀργὰ στὸ σπίτι τους, βρῆκε ἕναν ξένο σὲ μεγάλη συζήτηση μὲ τὸν ἀδελφό της, ποὺ μόλις τὴν ἀντίκρυσε, τῆς εἶπε:

—Ἀδελφούλα, ὁ κύριος εἶναι ὁ πολίτης Τιζόν, ποὺ ἦρθε ἀπὸ τὸ Τέμπλο καὶ μᾶς φέρνει τὰ χαιρετίσματα τοῦ μάστρο-Σιμὸν καθὼς καὶ διάφορες παραγγελίες του.

Ἡ Νανέττα ἀνατρίχιασε ὁλόκληρη μόλις κοίταξε καλὰ τὸ ἄγνωστο αὐτὸ πρόσωπο.

Ἦταν ἕνας γέρος μικρόσωμος μὲ ἀπαίσια ὄψη. Σ' αὐτὸν καὶ στὴ γυναῖκα του εἶχε ἀνατεθεῖ ἡ φύλαξη τοῦ διαμερίσματος, ὅπου κρατοῦσαν φυλακισμένη τὴ Μαρία-Ἀντουανέττα, ἀπ' τὴν ἡμέρα ποὺ τὴ χώρισαν ἀπὸ τὸ γιό της.

Ὁ Τιζὸν εἶχε ἔρθει γιὰ ν' ἀναγγείλη στὰ παιδιὰ πὼς ὁ Σιμὸν θὰ κατάφερνε σὲ λίγες μέρες νὰ πάρη ἄδεια, γιὰ νὰρθῆ, μαζὶ μὲ τὴ γυναῖκα του, νὰ μετακομίσῃ τὰ ἐπιπλά του στὴ νέα του κατοικία, καὶ νὰ πάρῃ κιόλας ὅσα ροῦχα εἶχε ἀφήσει στὸ σπίτι.

— Γιατί, καθὼς βλέπετε, εἶπε ὁ γέρος μὲ καμάρι, δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ βγῆ ἔτσι εὔκολα ἀπὸ τὸ Τέμπλο, ὅταν ἔχει νὰ φυλάη ἕνα μικρὸ Καπέτο! Γιὰ κοιτάξτε με ἐμένα. Εἶναι ἡ πρώτη φορὰ ποὺ βγαίνω ἔξω, ἀπὸ τὴν ἡμέρα ποὺ ὁ τύραννος ἔδωσε λόγο γιὰ τὰ κακουργήματά του. Ναί, μὰ ἐκείνη τὴν ἡμέρα κανένας δὲν κόταγε νὰ μὲ κρατήση μέσ' στὴ φυλακή. Νὰ μὴ δῶ νὰ κόβουν τὸν Καπέτο! Αὐτὸ δὰ ἔλειπε! Θέλοντας καὶ μὴ θέλοντας, μοῦ τὴν ἔδωσαν τὴν ἄδεια!

«Βρῆκε στὸ σπίτι τους ἕναν ξένο, σὲ μεγάλη συζήτηση μὲ τὸν ἀδελφό της...» (Σελ. 48, στ. α'.)

Κι' ὕστερα, κοιτάζοντας τὴ Νανέττα, ποὺ στκόταν μπροστά του ἄναυδη, μὲ τὸ καλάθι της κρεμασμένο ἀκόμη ἀπ' τὸ λαιμό, τὴ ρώτησε σ' εὔθυμο τόνο:

— Ἔ, μικρούλα, πῶς πάνε οἱ δουλειές; Βγάζεις καὶ σὺ παραδάκια, ὅπως ὁ ἀδελφός σου;

Καὶ καθὼς τὸ κοριτσάκι ἐξακολουθοῦσε νὰ μὴ μιλάη, πρόσθεσε γελώντας μὲ χαιρεκακία:

—Ἔ, ἔ, ὅλα τὰ λουλούδια στὴ Γαλλία θὰ γίνουν μὲ τὸν καιρὸ παπαρούνες: Αὔριο εἶναι κι' ἡ σειρὰ τῆς Αὐστριακῆς (*) ν' ἀνεβῆ στὴν καρμανιόλα.

—Ἄ, ἔκανε ἡ Νανέττα, χλωμιάζοντας ἀπότομα στὸ ἄκουσμα αὐτῆς τῆς εἴδησης, ποὺ ἀπὸ καιρὸ τὴ φοβόταν. Ὥστε λοιπὸν αὔριο;

— Ναί, αὔριο ἐπιτέλους!

Κι' ὁ Τιζόν, καμαρώνοντας ποὺ θὰ μποροῦσε νὰ ἐπιδείξη τὴ σπουδαιότητα τοῦ ἀξιώματός του, ἄρχισε νάναπτύσσῃ στὰ παιδιὰ πόσο σοβαρὴ κι' ὑπεύθυνη ἦταν ἡ δουλειὰ ποὺ εἶχε ἀναλάβει.

«Τραβώντας πρὸς τὸ μέρος του τὴ Νανέττα ποὺ ἀντιστεκόταν...» (Σελ. 43, στ. ψ'.)

— Καταλαβαίνετε, μικρά μου, εἶπε τραβώντας πρὸς τὸ μέρος του τὴ Νανέττα ποὺ ἀντιστεκόταν, εἶναι μεγάλη εὐθύνη νὰ ἔχῃ νὰ φυλάη κανεὶς ὅλους ἐκείνους τοὺς τύραννους καὶ τὴ λυκοφαμελιά τους. Ξέρουμε πὼς ἕνα πλῆθος ἀπὸ κείνους, τοὺς ἀριστοκράτες, βρίσκονται μέσα στὸ Παρίσι, ντυμένοι μὲ φτωχικὰ φορέματα, σὰν ἄνθρωποι τοῦ λαοῦ, καὶ δοκιμάζουν μὲ κάθε τρόπο νὰ ἐλευθερώσουν τοὺς Καπέτους καὶ νὰ τοὺς βγάλουνε κρυφὰ ἀπ' τὴ φυλακή τους. Ἦταν λοιπὸν καιρὸς νὰ ξεφορτωθοῦμε τὴν Αὐστριακιά. Γλυτώνουμε ἀπ' τὴν ἔννοια της κι' ἀπὸ τὸ φόβο μὴν τὸ σκάση.

Μὲ μιὰ φωνὴ ποὺ ἔτρεμε καὶ ποὺ μάταια προσπαθοῦσε νὰ τὴν κάνη ἀδιάφορη, ἡ Νανέττα ρώτησε τὸν ἐπισκέπτη τους γιὰ τὸ Δελφίνο.

Πῶς τὰ περνοῦσε; Ἦταν δυστυχισμένος; πῶς τὸν μεταχειριζόταν ὁ Σιμόν;

—Ἔ, διάβολε, ἔκανε ὁ Τιζὸν γελώντας, δὲν μπορῶ βέβαια νὰ σοῦ πῶ πὼς ὁ μικρὸς Καπέτος δὲν θὰ προτιμοῦσε καλύτερα νὰ βρίσκεται μαζὶ μὲ τοὺς Αὐστριακοὺς ἢ μὲ τοὺς φίλους του τοὺς

(*) Σ.τ.Μ. «Αὐστριακὴ» ὀνόμαζαν οἱ Γάλλοι ἐπαναστάτες τὴν βασίλισσα Μαρία-Ἀντουανέττα, ποὺ ἦταν κόρη τῆς αὐτοκρατείρας τῆς Αὐστρίας Μαρίας-Θηρεσίας.

Βρετόνους. Ὁ πολίτης Σιμὸν ἔχει βαρὺ χέρι καμμιὰ φορά, μ' αὐτὸ θὰ τὸ κάνῃ νὰ γίνῃ ἄνθρωπος τὸ λυκόπουλό μας. Ὁ παλιός σου ἀφεντικός, Νικόλα, θὰ τοῦ λιμάρῃ γιὰ καλὰ τὰ δόντια του.

Τώρα ποὺ εἶχε πάρει φόρα, ὁ πολίτης Τιζὸν δὲν μποροῦσε πιὰ νὰ σταματήσῃ, καὶ πέρνοντας μεγαλύτερο θάρρος ἀπ' τὸ ἐνδιαφέρον ποὺ ἔβλεπε ζωγραφισμένο στὸ πρόσωπο τῆς Νανέττας, ἄρχισε νὰ ἐξιστορῇ τὴν ἀξιοδάκρυτη ζωὴ ποὺ περνοῦσαν οἱ φυλακισμένοι, ὕστερα ἀπὸ τὸ θάνατο τοῦ βασιλιᾶ, τοὺς σύντομους περιπάτους τοῦ ἄρρωστου παιδιοῦ στὴν ταράτσα τοῦ Τέμπλου, τὸν βάρβαρο κι' ἀπάνθρωπο τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο τὸ πῆραν ἀπ' τὴ μάννα του, καὶ τὰ τραγούδια ποὺ τὸ ἔβαζαν νὰ μαθαίνῃ.

— Νά, κοιτάξτε, εἶπε στὸ τέλος βγάζοντας ἀπὸ τὴν τσέπη τοῦ σακκακιοῦ του ἕνα χαρτὶ διπλωμένο στὰ τέσσερα. Νὰ ἡ τελευταία ζωγραφιὰ τοῦ μικροῦ Καπέτου. Τὴν ἔφτιασε ἡ ἴδια ἡ ἀδελφὴ τοῦ λυκόπουλου, μὰ ἐγὼ τὴν εἶδα καὶ τῆς τὴν πῆρα στὴ στιγμή, γιατὶ δὲν ἀφίνουμε πιὰ τοὺς φυλακισμένους νὰ ἔχουν χαρτὶ ἐπάνω τους. Τὸ μεταχειρίζονται γιὰ νὰ συνεννοοῦνται μὲ τοὺς φίλους τους.

Ἡ Νανέττα ἄρπαξε μὲ βία τὸ χαρτὶ ποὺ τῆς ἔδειχνε ὁ Τιζὸν καὶ κοίταξε μὲ λαχτάρα τὸ θλιμμένο καὶ ἀδυνατισμένο προσωπάκι, τὸ κουρεμμένο κεφάλι καὶ τὰ μελαγχολικὰ γαλανὰ μάτια τοῦ Δελφίνου, ποὺ μὲ μεγάλη τέχνη εἶχε ἀπεικονίσει ἡ ἀδελφή του στὸ χονδρὸ ἐκεῖνο χαρτί. Ἐντωμεταξὺ ὁ Τιζὸν εἶχε ἀνεβεῖ μὲ τὸν Νικόλα στὰ δωμάτια τοῦ Σιμόν, γιὰ νὰ τοῦ δείξῃ τὰ πράγματα ποὺ ἔπρεπε νὰ ἔχῃ ἕτοιμα γιὰ τὴν ἐπίσκεψη τοῦ ἐπιτρόπου τοῦ Λουδοβίκου ΙΖ'.

(Ἀκολουθεῖ) ΓΕΩΡΓΙΑ ΤΑΡΣΟΥΛΗ

ΑΘΗΝΑ·Γ·ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

ΚΑΡΤΕΣ ΚΑΙ... ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

Ἀγαπητοί μου,

Ἀν ἤμουν Διαπλασόπουλο, θὰ δημοσίευα τώρα τὰ Χριστούγεννα μιὰ Μικρὴ Ἄγγελία ποὺ θἄλεγε: «Ἀνταλλάσσω χριστουγεννιάτικες κάρτες καί... χριστουγεννιάτικα διηγήματα». Γιατὶ δὲν ξέρετε πῶς μᾶρέσουν καὶ τὰ δυό! Μπορῶ νὰ πῶ πῶς μ' αὐτὰ γιορτάζω τὰ Χριστούγεννά μου: Μὲ τὶς κάρτες ποὺ μοῦ στέλνουν—κι' ἔχω, εὐτυχῶς, στὰ τέσσερα μέρη τοῦ κόσμου καλοὺς φίλους, ποὺ μὲ θυμοῦνται τὶς γιορτὲς—καὶ μὲ τὰ διηγήματα ποὺ διαβάζω στὶς ἐφημερίδες καὶ στὰ περιοδικά...

Τὴν ἄλλη φορὰ σᾶς μίλησα γιὰ τὴ βιομηχανία τῆς Βιτρίνας. Ἀλλὰ κι' ἡ βιομηχανία τῆς Κάρτας δὲν πάει παρακάτω. Τὰ τελευταῖα χρόνια, ἔκαμε κι' αὐτὴ τὶς μεγαλύτερες προόδους. Βγαίνουν τώρα κάρτες γιὰ κάθε περίσταση, γιὰ κάθε σκοπό, γιὰ κάθε ἄνθρωπο, γιὰ κάθε γοῦστο. Κι' οἱ χριστουγεννιάτικες εἶναι οἱ πιὸ πλούσιες κι' οἱ πιὸ ὡραῖες. Φυσικά, τὰ Χριστούγεννα εἶναι ἡ πιὸ μεγάλη γιορτὴ τοῦ χρόνου, καὶ μάλιστα στὴ Δύση. Ἀλλ' ἀπὸ τὴ Δύση μᾶς ἔρχουνται κι' οἱ θαυμάσιες αὐτὲς χριστουγεννιάτικες κάρτες, ποὺ τὶς βλέπουμε στὴ βιτρίνα τοῦ χαρτοπωλείου καὶ δὲν ξέρουμε ποιὰ νὰ διαλέξουμε... Οἱ Εὐρωπαῖοι βάζουν σ' αὐτὲς ὅλη τους τὴν τέχνη, ὅλη τους τὴν ἐφευρετικότητα. Οἱ συνθέσεις τους ἔχουν πάντα σχέσῃ μὲ τὴ μεγάλη γιορτή. Στὶς περισσότερες βλέπουμε τὴ Φάτνη, τὴν Παναγία μὲ τὸ Χριστούλη, τοὺς βοσκούς, τοὺς ἀγγέλους, τοὺς μάγους, τὰ βοῦδάκια, τὰρνάκια. Σ' ἄλλες, εἶναι μιὰ ἐκκλησούλα φωταγωγημένη τὴ νύχτα σ' ἕνα ἐξοχικὸ τοπίο χιονοσκέπαστο. Σ' ἄλλες, τὸ χριστουγεννιάτικο Δέντρο μὲ τὰ κεράκια του καὶ μὲ τὰ δῶρα του. Καὶ σ' ἄλλες, τὰ σύμβολα μόνο τῆς γιορτῆς, ἀπὸ τὰ ποιητικώτερα ὡς τὰ πεζότερα: τὸ ἄστρο, ἡ καμπάνα, τὸ λουλούδι—τὸ γκὶ ἐκεῖνο ποὺ οἱ Εὐρωπαῖοι δὲν κάνουν Χριστούγεννα, ἂν δὲν τὸ κρεμάσουν στὴ γιορτινὴ σάλα—ἡ πουδδίγκα, ἡ χήνα, τὸ χριστόψωμο... Κι' εἶναι ἀκόμα κάρτες διπλὲς καὶ τρίδιπλες, ποὺ ἀνοιγοκλείνουν σὰν πορτοφόλι ἢ βιβλιαράκι, κι' ἔχουν μέσα ἄλλες ζωγραφιές, κι' ἕνα χωριστὸ φύλλο μὲ τὴν εὐχή, σὲ στίχους συνήθως χρυσοτυπωμένους...

Ἄλλη φορά, ἂν κι' οἱ χριστουγεννιάτικες κάρτες εἶχαν τὰ ἴδια, δὲν ἦταν τόσο ὡραῖες, γιατὶ ἔλειπαν τὰ μέσα τῆς ἀναπαραγωγῆς, τῆς ἐκτύπωσης. Σήμερα ὅμως τὰ μέσα αὐτὰ εἶναι πολλὰ καὶ πρόχειρα. Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν παλιὰ λιθογραφία, χρησιμοποιοῦν καὶ τὴ φωτοτυπία, καὶ τὴ φωτοτυπογραφία, καὶ τὴν τριχρωμία. Ἔτσι ὁ σχέδιο τοῦ ζωγράφου ἀποτυπώνεται πιστότατα, χωρὶς νὰ χαλοῦν οἱ γραμμὲς ἀπὸ ἀδέξια ἀντιγραφὴ καὶ χωρὶς νὰ παραλλάζουν τὰ χρώματα. Ἀκόμα καὶ μεγάλα ἔργα τέχνης, κλασσικά, ἀπὸ Μουσεῖα—Γεννήσεις, Παναγίες, Προσκυνήσεις Μάγων κτλ—τὰ βλέπεις τυπωμένα σὲ κάρτες, μικρὰ ἀλλ' ἀπαράλλαχτα. Ἄλλη φορά, οἱ χριστουγεννιάτικες κάρτες ἦταν φτωχὲς καὶ βάναυσες. Σήμερα εἶναι πλούσιες καὶ καλλιτεχνικές. Ὅπως ὅλα στὸν καιρό μας, προόδεψε, τελειοποιήθηκε κι' αὐτὸ τὸ εἶδος. Καὶ—τὸ ξαναλέω—μιὰ ἀπ' τὶς χριστουγεννιάτικες χαρές μου εἶναι τὰ στιλπνά, τὰ ζωγραφισμένα, τὰ πολύχρωμα, τὰ ὡριόπλουμα αὐτὰ καρτονάκια, ποὺ λαβαίνω κάθε χρόνο, αὐτὲς τὶς ἡμέρες, ἀπὸ παντοῦ...

Ἡ ἄλλη μου χαρὰ εἶναι τὰ διηγήματα. Πῶς μᾶρέσει νὰ διαβάζω τὶς συγκινητικὲς αὐτὲς ἱστορίες, ποὺ ὅλες γίνονται κάποια, μακρινὰ συνήθως, χιονισμένα Χριστούγεννα!.. Μπορῶ ὅμως νὰ πῶ, πῶς κι' ἡ «βιομηχανία» αὐτὴ τῶν χριστουγεννιάτικων διηγημάτων τελειοποιήθηκε στὸν καιρό μας; Ἀμφιβάλλω... Τὸν παλιὸ καιρό, μοῦ φαίνεται, τὰ γιορτινά αὐτὰ διηγήματα ἦταν ὡραιότερα. Ἁπλούστατα, γιατὶ τἄγραφαν συγγραφεῖς μὲ μεγάλη ἰδιοφυΐα ἀλλὰ καὶ μὲ βαθύτερη πίστη ἀπὸ τοὺς σημερινούς. Παραδείγματος χάρη, ὁ Δίκενς. Ναί, ὁ μεγάλος συγγραφέας τοῦ «Δαυΐδ Κόπερφηλδ», ποὺ τὸν ἀπολαμβάνετε φέτος, ἔχει γράψει καὶ τὰ ὡραιότερα χριστουγεννιάτικα διηγήματα τοῦ κόσμου! Καὶ πολλά, πάρα πολλά. Κάθε χρόνο ἔγραφε ἀπὸ ἕνα ἢ ἀπὸ δυό, καὶ σιγὰ σιγὰ σχηματίσθηκαν ὁλάκεροι τόμοι, ποὺ μὲ νὸ ἴδιο ἐνδιαφέρον διαβάζουνται καὶ σήμερα, καὶ θὰ διαβάζουνται πάντα. Ἕνας τόμος μὲ χριστουγεννιάτικα διηγήματα τοῦ Δίκενς, μεταφρασμένα ἀπὸ μιὰ παλιὰ Διαπλασοπούλα, ἔχει ἐκδοθεῖ κι' ἐδῶ πρὸ ἐτῶν. Τὸν ἔχω καὶ τὸν ξαναδιαβάζω...

Ἀπὸ τοὺς δικούς μας πάλι διηγηματογράφους, ὁ μεγάλος Ἀλέξανδρος Παπαδιαμάντης ἔχει γράψει πολλὰ χριστουγεννιάτικα. Σὰν τὸν Δίκενς, ἔγραφε κι' αὐτὸς ἀπὸ ἕνα δυὸ τὸ χρόνο, ποὺ καὶ σήμερα, τυπωμένα στ' Ἀπαντά του, διαβάζονται καὶ συγκινοῦν. Ἐπίσης κι' ὁ ἄλλος σκιαθίτης διηγηματογράφος, ὁ Ἀλέξανδρος Μωραϊτίδης... Ἔ, τέτοιοι γιορτινοί, νὰ ποῦμε, συγγραφεῖς δὲν ὑπάρχουν πιὰ στὴν Ἑλλάδα. Κι' ἴσως οὔτε στὸν ἄλλον κόσμο. Τὸ τάλαντο, ἡ ἰδιοφυΐα, μπορεῖ νὰ μὴν ἔλειψαν· ἔλειψε ὅμως ἡ μεγάλη πίστη. Οἱ σημερινοὶ δὲν αἰσθάνονται τόσο τὰ Χριστούγεννα, ὅπως οἱ παλιοί ἐκεῖνοι, καὶ φυσικὰ δὲν ἐμπνέονται ὅπως ἔγκας Δίκενς κι' ἔνας Παπαδιαμάντης... Μ' ὅλ' αὐτά, κι' σήμερα γράφονται,—κι' ἐδῶ κι' ἀλλοῦ—ἀρκετὰ ὡραῖα χριστουγεννιάτικα διηγήματα. Ἀπὸ τὰ δυὸ ποὺ δημοσιεύει στὸ φυλλάδιο τοῦτο ἡ Διάπλασις, τὸ ἕνα εἶναι μάλιστα ἑλληνικό, γραμμένο ἀπὸ τὴν κ. Ἰουλία Μακρῆ. Καὶ πραγματικῶς εἶναι ὡραῖο. Ἴσως κι' ὡραιότερο ἀπὸ τὸ ξένο, ποὺ δημοσιεύεται συγχρόνως.

Χριστουγεννιάτικες κάρτες λοιπὸν καὶ χριστουγεννιάτικα διηγήματα. Αὐτὲς εἶναι οἱ χαρές μου στὴ μεγάλη γιορτή. Μὰ κι' οἱ δικές σας, ὑποθέτω...

Καὶ τοῦ χρόνου!

Σᾶς ἀσπάζομαι ΦΑΙΔΩΝ

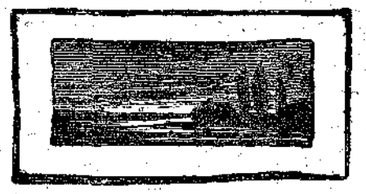

ΣΕΛΙΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ

ΦΘΙΝΟΠΩΡΙΑΤΙΚΟ

Θἄρθῃ τ' ὠχρὸ Φθινόπωρο
καὶ πῶς τὸ περιμένω
Νὰ στρώσῃ μὲ ξερόφυλλα
στράτες καὶ μονοπάτια.
Τ' ἀγέρι του μὲ τὰ στερνὰ
λουλούδια μυρωμένο,
Στεγνώνει τ' ἄγια δάκρυα
ἀπ' τὰ θολά μου μάτια.
Θἄρθῃ τ' ὠχρὸ Φθινόπωρο
καὶ πῶς τὸ περιμένω.

Ἡ ἀνοιξη μὲ τ' ἄνθια της
κράτησε τόσο λίγο,
Ὅσο τὸ γέλιο τῆς χαρᾶς
στῆς νιότης μου τὰ χείλη
Κι' ἐπόθησα γιὰ μιὰ στιγμὴ
μ' αὐτὴν κι' ἐγὼ νὰ φύγω
Σὰν σβύσανε τὰ ρόδινα
χαμόγελα τ' Ἀπρίλη.
Ἡ ἀνοιξη μὲ τ' ἄνθια της
κράτησε τόσο λίγο!

Ἡ τρέλλα τοῦ καλοκαιριοῦ
μοῦ κλέβει τὴ γαλήνη·
Μέσ' στὶς ξανθὲς τοῦ ὁμορφιές,
στὸ γαλανὸ περγιάλι,
Ἀκόμα καϊμοὶ μοῦ σπάραξαν
ὅ,τι εἶχε ἀπομείνει
Μέσ' στὴν καρδιά μ' ἀπ' τὴν τρανή,
τὴν πρώτη ἀνεμοζάλη.
Ἡ τρέλλα τοῦ καλοκαιριοῦ
μοῦ κλέβει τὴ γαλήνη.

Καὶ μόνο σύ, Φθινόπωρο,
μὲ τὰ χλωμά σου ἀστέρια
Μέσ' στὴ καρδιὰ τὶς θύμησες
τὰ βράδυα τὰ ἀπαλά,
Φέρνεις ξανὰ σὰν τὰ πουλιὰ
σὰν ἀδάκια περιστέρια
Ποὺ ἀπὸ τὰ ξένα γύρισαν
στὴν πρώτη τους φωλιά,
Μονάχα σύ, Φθινόπωρο,
μὲ τὰ χλωμὰ σ' ἀστέρια.

Σένα σὲ νοιώθω πιὸ βαθιά,
φθινόπωρο θλιμμένο,
Ὅταν στοῦ κήπου τὰ γυμνὰ
πλανιέμαι μονοπάτια
Καὶ τὸ ὑγρὸ τὸ βλέμμα μου
στυλώνω πονεμένο
Στοῦ βουκωμένου σ' οὐρανοῦ
νοσταλγικὰ τὰ πλάτια·
Σένα σὲ νοιώθω πιὸ βαθιά,
φθινόπωρο θλιμμένο.

Ποιὸς ἔλεγε, νέα καρδιά,
γιὰ νἄρθῃ τέτοια ὥρα;
Ν' ἀποζητᾷς Φθινόπωρο
σὲ ἄνοιξη δροσερή,
Νὰ μοιάζῃς τριανταφυλλιὰ
ποὺ τῆς τινάζει μπόρα
Τοὺς ροδανθοὺς—τὰ ὀνείρατα—
καὶ δέρνεται ξερή...
Ποιὸς ἔλεγε, νέα καρδιά,
γιὰ νἄρθῃ τέτοια ὥρα!

Ὅταν τὰ βράδυα βρίσκομαι
στὴ λίμνη μοναχούλα,
θωρώντας τὴ χλωμόγελη
μέσ' στὰ νερὰ Σελήνη
Νὰ καθρεφτίζεται, ἡ μικρὴ
θλιμμένη μου ψυχούλα
Σὲ νοσταλγεῖ, Φθινόπωρο,
μὲ τὴ γλυκειὰ γαλήνη,
Ὅταν τὰ βράδυα βρίσκομαι
στὴ λίμνη μοναχούλα.

Τί ὄμορφα τὰ δειλινὰ
στὸ ἔρημο ἀκρογιάλι!
Θαρρεῖς πως ὅλη τὴ ζωὴ
ποὺ θὲ νὰ χάσ' ἡ φύση,
Ὕστερ' ἀπὸ μετόβρεχτη
καὶ ὑπερκόσμια πάλη,
Λίγες στιγμὲς κατόρθωσε
ἀκόμη νὰ κρατήσῃ.
Τί ὄμορφα τὰ δειλινὰ
στὸ ἔρημο ἀκρογιάλι!

Θἄρθῃ τ' ὠχρὸ Φθινόπωρο
καὶ πῶς τὸ περιμένω!
Γαλήνη μοναχὰ γλυκειὰ
γαλήνη νὰ μοῦ φέρῃ.
Φθινόπωρο γλυκό μου σύ,
χλωμὸ κι' ἀγαπημένο,
Πότε θὰ πνεύσῃ τ' ἀπαλὸ
δακρύβρεχτό σου ἀγέρι...
Ὦ! μὴν ἀργεῖς, Φθινόπωρο,
τὸ δόλιο σὲ προσμένω.

Κυρὰ τῆς Θάλασσας

Τ' ΑΛΩΝΙΑ

— Χάϊ χάϊ ἔλαααα!.. ἀντηχοῦσε ἡ φωνὴ τοῦ ἁλωνιστῆ στὴν σιγαλιὰ τοῦ μεσήμεριοῦ. Ἀμέσως μὲ γαργάλισε ὁ πόθος νὰ κάτσω στὴ σανίδα ν' ἁλωνίσω.

Τὸ βάζω, ποὺ λές, στὰ πόδια καὶ φθάνω στ' ἁλώνι. Ἕνας γέρος ἁλώνιζε.

— Γειά στὰ χέρια σου, παππού! λέω τοῦ ἁλωνιστῆ.

— Εὐχαριστῶ, κοκόνα, μ' βλέπεις τα καὶ σὺ τὰ ἔρμα τρέμνε; μὰ τιά κάν'ς, αὐτὰ ἔχ' ἡ ζῆς' μας, οἱ νιοὶ πᾶν στὸ κίρισμα τοῦ καπνοῦ, κι' ἐμένα τὸν ἑβδομηνταφλεβάρη μὲ βάνουν ν' ἁλωνίζω.

— Θὰ κουράστηκες, παππού, γιὰ νὰ μοῦ κοπανᾶς δλ' αὐτό, δός μου δῶ τὰ χαλινάρια καὶ ξαπλώσου λίγο.

— Ναί, καλόμ, μὰ θὰ σὲ κάψ' ὁ ἥλιος· νὲ μανίκια ἔχεις νὲ τσουράπια φορεῖς· νὰ σοῦ δώκω μιὰ μπατανία νὰ κουκλωθῆς.

— Τί λές, καλὲ παππού, ἀκούστηκε στὸ ντουνιὰ ἁλωνάρης καὶ κουκλωμένος; Κάτσε ν' ἀνασάνῃς καὶ δός μου ν' ἁλωνίσω.

Τἄλογα ἀργοκίνηγα ἔκαναν ἕνα γύρο μὲς τ' ἁλῶνι. Δὲν μὲ καλοάρεσε ὁ τεμπέλικος γύρος τους, ἤθελα νὰ τρέχουν, γι' αὐτὸ τραβῶ τὰ χαλινάρια καὶ κτυπῶ μὲ τὸ καμουτσίκι. Σηκώνονται τὰ ζᾶ στὰ πισινὰ πόδια, πέρνουν ἕνα τρεχό, καὶ μ' ἀφίνουν ξαπλωμένη φαρδιὰ πλατιὰ στ' ἄχερα. Γυρνῶ, κοιτάζω τὸ γέρο νὰ ροχαλίζῃ ξαναγυρνῶ στ' ἄλογα καὶ τὰ βλέπω νὰ χαλνοῦν θεμονιὲς καὶ νὰ τρέχουν δαιμονισμένα κατὰ τὸ δημόσιο δρόμο. Γραγγο-γρούγγα ἀκουόταν τὸ χτύπημα τῆς σανίδας πάνω στὸ χαλικόστρωτο δρόμο. Τἄχασα, δὲν ἤξερα τί νὰ κάνω. Ξαναγυρνῶ στὸ γέρο, μὰ βλέπω ὄχι γέρο, ἀγριεμένο θηριὸ ν' ἀγναντεύῃ περίγυρα μὲ τὰ μάτια σὰν κρεμύδια καὶ νὰ φωνάζῃ: — Βρέ, πᾶν τὰ θεμόνια μου, πᾶν κι' οἱ πρόκες τῆς σανίδας μου! ἄ, στὸ διαῖμονα!—Στερνὰ γυρνᾶ καὶ σὲ μένα.

— Βρὲ σύ, ζημιὰ ἤρτες νὰ μοῦ κάνῃς, γιὰ καλό;

— Ἔλα, παππούμ' θυμώνεις, θὰ σοῦ φέρω ἐγὼ πρόκες γιὰ τὴ σανίδα σου, καὶ τὸ βραδάκι θἄρθω μὲ τὶς φιλενάδες μου νὰ σοῦ σιάξω τὶς θεμονιές.

— Ἔ! εἶντε λοιπόν!

Τὸν ἀποχαιρέτησα μὲ γέλιο, μὰ φεύγοντας ἄκουσα νὰ μουρμουρίζῃ μέσ' ἀπὸ τὰ σπασμένα του τὰ δόντια:

— Ἔ! π' ἀνάθεμα τὸ καλὸ ποὺ θὰ μ' ἔκανες!

Ἀργὼ

ΟΣΑ ΦΕΡΝΕΙ ΤΟ ΝΕΡΟ...

Τώρα τελευταῖα μοῦ διηγήθηκαν μιὰ ἱστορία. Θὰ σᾶς τὴ διηγηθῶ μὲ τὴ σειρά μου.

Ἕνας φτωχὸς χωρικὸς προσπαθοῦσε νὰ συντηρήσῃ τὴ φαμίλια του πουλώντας τὸ γάλα ποὺ προμηθεύοταν ἀπὸ δυὸ τρεῖς κατσίκες.

Οἱ χρονιὲς δὲν πήγαιναν καλά. Ἡ γυναίκα του ἦταν ἄρρωστη, καθὼς καὶ τὸ μικρότερο παιδί του, καὶ δὲν μποροῦσε νὰ τὰ βγάλῃ πέρα. Ἦταν ὅμως δίκαιος ἄνθρωπος καὶ ὑπόμενε χωρὶς νὰ γογγύζῃ. Ἕνα πρωὶ συναπαντήθηκε μ' ἕναν ἄγνωστο ποὺ πήγαινε στὴν ἴδια χώρα.

Συζητώντας, τοῦ μίλησε γιὰ τὶς δύσκολες χρονιές, γιὰ τὴ δυστυχία ποὺ τὸν μάστιζε.

— Γιατὶ δὲν πέρνεις κι' ἄλλες κατσίκες;

— Δὲν ἔχω οἰκονομίες· κανένας δὲν μοῦ τὶς ἐμπιστεύεται...

— Θέλεις νὰ μ' ἀκούσῃς; Νὰ ρίξῃς νερὸ στὸ γάλα σου.

— Νερὸ στὸ γάλα! μὰ δὲν πηγαίνει, δὲ θὰ πίνεται. Κι' οἱ δυστυχισμένοι ἀρρῶστοι μου, ποὺ τρέφονται μόνο μὲ γάλα;..

— Δὲ χάνεις τίποτα, γιὰ δοκίμασε... Νά, περνᾶμε ἀκριβῶς ἀπὸ τὴν κρύα βρύση.

Ὁ ἄνθρωπος, ὅσο καλὸς καὶ νᾶναι, ἔχει στιγμὲς ποὺ ὑποκύπτει στὸν πειρασμό.

Τὸ γάλα πουλήθηκε νερωμένο. Διστάζοντας πῆγε στοὺς πελάτες του ὁ φτωχὸς γαλατᾶς. Ἀλλὰ εἶδε μ' ἔκπληξή του νὰ τὸν εὐχαριστοῦν, ποὺ τοὺς ἔφερε γάλα στὴν ὥρα του, ταχτικὸς ἅπως πάντα. Κι' ἡ δουλειά, μιὰ κι' ἀρχίνησε, συνεχίστηκε.

Ἔπειτα ἀπὸ καιρὸ συναπαντήθηκε μὲ τὸν ἴδιον ἄγνωστο.

— Πῶς πᾶνε οἱ δουλειές; τὸν ρώτησε.

— Ἀνακουφίστηκα λίγο, ἀπάντησε, ἀκόμα ὅμως ὑποφέρω.

— Μὸ καλά, δὲν ἔμαθες τὴ δουλειά σου; Νερό, βάλε κι' ἄλλο νερὸ μέσα.

— Κι' ἄλλο νερό!

—*Ναί, ἄκουσέ με καὶ μὴ σὲ νοιάζει.* Κι' ὅταν σοῦ περισσέψουν λεφτά, πάρε καὶ λίγα πρόβατα, κάμε σιγὰ-σιγὰ ἕνα κοπάδι δικό σοι.

Κι' ὁ φτωχὸς γαλατᾶς, πουλώντας τὸ νερὸ τῆς ἐξοχῆς του, δὲν ἄργησε νὰ γίνῃ πλούσιος τσοπάνης. Γνωρίστηκε καὶ μὲ τὸν ἄγνωστο στὸν ὁποῖο χρωστοῦσε τὴν πρόοδό του καὶ τὸν προσκάλεσε νὰ τοῦ βαφτίσῃ τὸ τελευταῖο παιδί...

— Ποῦ θὰ πᾶμε γιὰ ἑξαλοκαίριασμα τὰ κοπάδια, κουμπάρε;

Κι' ὁ κουμπάρος, ποθταν ἀπαράμιλλος νὰ δίνῃ συμβουλές, τὸν ἔφερε σ' ἕνα ψηλὸ βοσκοτόπι. Τὰ πρόβατα, βρίσκοντας πλούσια τροφή, δίνανε ἄφθονο γάλα καὶ τὸ τυροκομιὸ αὐτῆς τῆς χρονιᾶς ἦταν πλούσιο.

Πέρασε ὅμως καὶ τὸ καλοκαίρι. Ἄρχισαν τὰ πρωτοβρόχια.

— Ποῦ θὰ τὰ ξεχειμάσουμε τὰ πράματα, κουμπάρε;

— Ἔλα κοντά μου.

Καὶ τὸν ἔφερε ν' ἀπαγκιάσῃ κάτω στὸν ἀπέραντο κάμπο, δίπλα σ' ἕνα ὁρμητικὸ ξεροπόταμο.

Συννέφιασε, κατάκλυσε ὅλος ὁ κόσμος, τὸ ποταμάκι φούσκωσε καὶ σὰ θεριὸ ἀχόρταγο παρέσυρε καὶ στάνες καὶ πρόβατα.

Κι' ὁ τσοπάνης, γλυτώνοντας σ' ἕνα ψήλωμα, φτωχὸς πάλι, ξεγυμνωμένος, καταριόταν τὴν τύχη του καὶ τραβοῦσε τὰ πλούσια μαλλιά του.

— Κουμπάρε μου, τί ἔπαθες;

— Δὲ βλέπεις τὴν καταστροφή μου;

— Οὔφ! καϊμένε, στεναχωριέσαι γιὰ τόσο μικρὸ πράμμα. Τὸ νερὸ τὰ ἔφερε, τὸ νερὸ τὰ πῆρε. Οὔτε εἶχες οὔτε κι' ἔχασες! Κι' ἔσκασε στὰ γέλια.

Ὁ ἄγνωστος ἐκεῖνος ἦταν ὁ ἴδιος ὁ Σατανᾶς!

Παντέρημος

ΒΡΑΔΥΝΗ ΕΙΚΟΝΑ

Εἶναι βράδυ μιᾶς ὄμορφης ἀνοιξιάτικης μέρας.

Καθισμένος στὰ πλάγια τοῦ βουνοῦ, θαυμάζω τὴ μαγευτικὴ θέα τῆς φύσης. Ἀνεπαίσθητα χάνεται τὸ τελευταῖο φῶς τῆς μέρας. Σὲ λίγο προβάλλει ὁλοστρόγγυλη ἡ σελήνη πάνω ἀπὸ τὸ γειτονικὸ βουναλάκι. Ἡ βασίλισσα τῆς νύχτας ἀνεβαίνει ἀγάλια-ἀγάλια στὸν οὐρανό· πίσω της ἀνάβουν ἕνα ἕνα ὅλα τ' ἀστέρια. Νὰ ἡ Μεγάλη κι' ἡ Μικρὴ Ἄρκτος, νὰ κι' ὁ Πολικός.

Ὁ οὐρανὸς εἶναι καθάριος κι' ἤρεμος. Λές κι' εἶναι ὁ μαργαριτοστόλιστος μανδύας τοῦ σύμπαντος. Ἡ σελήνη ἀκολουθεῖ τὸν φωτεινό της δρόμο ρίχνοντας στὴ γῆ τὶς ἀσημένιες της ἀχτῖνες, ποὺ περνοῦν μέσ' ἀπ' τὸ φύλλωμα τῶν δέντρων. Τὸ ποτάμι, ποὺ τρέχει στὰ πόδια τοῦ βουνοῦ, πότε χάνεται πίσω ἀπὸ τὶς λεῦκες ποὺ τὸ περιτριγυρίζουν, καὶ πότε προβάλλει ὁλόλαμπρο καὶ τ' ἀστέρια καθρεφτίζουνται μέσα του. Οἱ κάμποι, λουσμένοι στ' ὠχρὸ φῶς τῆς σελήνης, φαίνουνται σὰν ἀσημένιοι, κι' ἐδῶ κεῖ μαυρίζουν τὰ λίγα δέντρα ποὺ ἔχουνε. Μακρυὰ στὸν ὁρίζοντα, τὸ σκοτεινὸ δάσος κάνει ἀντίθεση μὲ τὴ λάμψη τ' οὐρανοῦ. Δεξιά μου, τὸ χωριουδάκι πέρνει μιὰν ὄψη φανταστική. Οἱ στάνες καὶ τὰ παράθυρα λάμπουν, ἐνῶ οἱ τοι-

χοι, φωτισμένοι, ξεχωρίζουνε από τά σκιερά μέρη πού ὑψιοῦνται μαῦρα. Ἡ ψηλή σιλουέττα τοῦ καμπαναριοῦ σχεδιάζεται στὸν ἀντικρυνὸ ὁρίζοντα.

Θάτανε ἡ πιὸ μεγάλη σιωπή, χωρὶς τὸ μακρυνὸ μοιρολόϊ τοῦ ἀύλου καὶ δίπλα μου τὸν ψίθυρο τῶν φύλλων τῶν δέντρων, πού τά κουνάει ὁ βραδυνὸς μπάτης. Σ' αὐτή τῆς νύκτας τὴ σιγαλιά πόσο ὄμορφη μοῦ φαίνεται ἡ φύση. Βλέποντας τίς ὀμορφιές της, βυθίζομαι σὲ μιὰ γλυκειὰ ὀνειροπόληση καὶ ψιθυρίζω μὲ τὸν ποιητή:

«Ἀφοῦ τὸ πίσω τ' οὐρανοῦ
τόσο γλυκὰ ἀκτινοβολεῖ,
Πόσο θὰ εἶναι ὄμορφη
ἡ ἄλλη τοῦ μεριά».

Σκέπτουμαι πὼς αὐτὲς οἱ μικρὲς φωτιὲς τοῦ σύμπαντος στὴν πραγματικότητα εἶναι κόσμοι ἀπέραντοι, πού κυλᾶνε μέσα στὸ ἄπειρο, ὁδηγημένοι ἀπὸ τὸ παντοδύναμο χέρι τοῦ Πλάστη. Σὰν νἄναι κεῖ πάνω γιὰ νὰ μοῦ θυμίζουν τὸ θεῖο προορισμό μου καὶ νὰ φωτίζουν τὸν πρόσκαιρό μου δρόμο πρὸς τὴν Αἰωνιότητα.

Φέρνοντας τὰ μάτια μου στὴ γῆ, σκέπτουμαι τὴν γρηγοράδα τῆς ζωῆς πού κυλᾶ σὰν τὸ νερὸ τοῦ ποταμιοῦ. Ναί, οἱ μέρες μας φεύγουν σὰν τὰ φύλλα τῶν δέντρων πού τὰ ρίχνει ὁ μπάτης τὸ βράδυ.

('Απ' τὸ Γαλλικό) ***Κρεολὴ***

Ο ΠΑΛΙΑΤΣΟΣ

Εἶναι ἀποκριάτικο ἀπόγευμα. Τὸν οὐρανὸ σκεπάζουν βαριὰ σύγνεφα κι' ἕνα σβυσμένο φῶς ἀπλώνεται στὴν πλάση. Ὁ ἀγέρας ἔξω λυσσομανάει καὶ χτυπάει δρμητικὰ στὰ παραθυρόφυλλα, ἐνῶ χοντρὲς ἀνάρες σταγόνες πέφτουν...

Καθισμένος στὸ παράθυρό μου, κοιτάζω ἀφηρημένα... Μερικὰ παιδάκια, μὲ τὶς σάκκες τους στὰ χέρια, τρέχουν βιαστικὰ στὸ σχολειό τους, ἐνῶ μερικῶν μορτάκων οἱ φωνές, ἢ κανένας τους εὐθυμος σκοπός, φθάνουν ὡς τὰ αὐτιά μου. Ἄθελα τὸ μάτι μου τοὺς παρακολουθεῖ μέχρι πού χάνονται στὴν καμπὴ τοῦ δρόμου.

Σὲ λιγο ὅλα ἀλλάζουν ὄψη καὶ ὅλοι μαζεύονται σ'ἕνα ὁρισμένο μέρος. Τὰ προσωπά τους χαρωπά, κάτι παρακολουθοῦν καὶ γελᾶνε, γελᾶνε ἀκατάπαυστα. Μιὰ περιέργεια μὲ πιάνει. Γιατὶ ὅλοι χαρούμενοι τρέχουν πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο; ρωτιέμαι. Σ' αὐτὲς τὶς σκέψεις μου, ἕνας παλιάτσος ξεπροβάλλει στὴ γωνιὰ τοῦ δρόμου, μὲ πρόσωπό βαμμένο, ροῦχα παρδαλά, κι' ἕνα καπέλλο πού ἔμοιαζε μὲ χωνί. Στὸ χέρι του βαστοῦσε ἕνα ταμπουρίνι.

Ὅσο πλησιάζε, τόσο πιὸ κωμικὸς φαινόταν. Χτυποῦσε δαιμονισμένα τὸ ταμπουρίνι κι' ἔκανε χίλιες κινήσεις τόσο ἀστεῖες, πού οἱ ἄνθρωποι δὲν μποροῦσαν παρὰ νὰ τὶς πληρώσουν, ρίχνοντάς του μερικὲς δεκάρες. Στὸν κρότο τους τὸ πρόσωπό του ἔλαμπε ἀκόμη περισσότερο.

Ἄνοιξα τὸ παράθυρο, μὰ καθὼς ἔκαμα νὰ τοῦ πετάξω λίγα λεπτά, τὸν κοίταξα μὲ κάποια περιέργεια. Εἶδα κάτω ἀπὸ τὸ μακιγιάρισμα τοῦ προσώπου του νὰ σουφρώνουν κάτι ρυτίδες, καὶ δυὸ μάτια πού φανέρωναν λύπη... Κατάλαβα πόσο προσποιητὸ ἦταν τὸ γέλιο του, καὶ πόσο ξένη γι' αὐτὸν ἡ χαρὰ πού σκορποῦσε στοὺς ξένους γιὰ λίγες μονο δεκάρες...

Ὁ παλιάτσος ἀπομακρυνόταν ὁλοένα, ὅσπου τὰ μάτια μου δὲν τὸν ἔβλεπαν πιά.

Τὰ σύγνεφα, κι' αὐτὰ μὲ κάποιο οἶκτο, ὑποχαροῦσαν, γιὰ ν' ἀφήσουν ἀκόμη μιὰ-δυὸ ὧρες τὸν φτωχὸ παλιάτσο νὰ βγάλῃ τὸ ψωμί του.

Ἔκλεισα τὸ παράθυρο καί, ρεμβάζοντας, εἶδα κάτου στὴ δύση ὅπου ἔφτασε ὁ ἥλιος, νὰ ρίχνῃ ἄλλη μιὰ φορὰ τὸ πορφυρένιο χρῶμα του στὴν πλάση.

Μὰ ἡ εἰκόνα τοῦ παλιάτσου, ἐπίμονη στὸ νοῦ μου, μ' ἔκαμε νὰ ἰδῶ τὴν ἀνθρώπινη καρδιὰ μπροστά μου γυμνή...

Ξένοιαστος Ἀπάχης

ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΨΗ

Τὸ ἀπόγευμα ἀργά, στὸ σούρουπο, ἔκανα βόλτες μέσα στὸ ἔρημο περιβόλι τοῦ γιατροῦ. Ἐρημιὰ κι' ἐγκατάλειψη! "Ενας χρόνος ἐγκατάλειψης κάνει τόση πρόοδο, ὅση δὲν κάνουν πέντε χρόνια ζωῆς.

Ἕνα σπίτι κλειστὸ εἶναι μιὰ φωλιὰ ρημαγμένη... Ἕνα περιβόλι ἀπεριποίητο μπορεῖ καμμιὰ φορὰ νὰ εἶναι πιὸ ὄμορφο, πιὸ φυσικό, δίνει ὅμως πάντα τὴν εἰκόνα τῆς ἐρημιᾶς, τῆς ματαιότητας...

Χτύπησα τὸ χερούλι τῆς πόρτας μ' ἕνα τρόπο κρυφὸ σὰ νὰ ἔκανα κάτι πού ἀπαγορευόταν. Ὁ κρότος ἦταν ξερὸς κι' ἔσβυσε μονάχος του, χωρὶς ν' ἀνακατευτῇ μὲ τίποτα ἄλλο. Στὸ σκαλοπάτι, ἀκριβῶς στὴν ἕνωση τῶν θυρόφυλλων ἕνα ὄμορφο περήφανο χορτάρι, ψηλὸ λευκὸ ἀνθάκι, μὲ κοίταζε γελαστό, σὰ νὰ μοῦλεγε πὼς δὲν μποροῦσα νὰ μπῶ. Ἦταν ἀκριβῶς ἐκεῖ πού ἔπρεπε νὰ πατήσω γιὰ νὰ περάσω...

Ἕνα χορτάρι φουντωτὸ ἀνθισμένο εἶναι μιὰ ὡραία ζωή. Φυτρωμένο ὅμως στὸ σκαλοπάτι, στὸ ἄνοιγμα τῆς πόρτας, εἶναι ὁλοζώντανος ὁ θάνατος...

Κόρη τῶν Ἀθηνῶν

ΠΑΙΔΙΚΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Στὸ σχολεῖο.

Ο Δάσκαλος: — Ἡ Γῆ, παιδιά μου, γυρίζει γύρω ἀπὸ τὸν Ἥλιο...

Λουΐζα: — Κι' ὅταν δὲν ἔχει ἥλιο, γύρω ἀπὸ τί γυρίζει;

Χαραυγή

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ «ΔΙΑΠΛΑΣΕΩΣ»

Ἀθῆναι, 42 ὁδὸς Εὐριπίδου, τὴν 16 Δεκεμβρίου 1930

ΔΗΛΩΣΗ

Δὲν παραλαμβάνω γράμματα μὲ ἀνεπαρκὲς γραμματόσημο, γιὰ τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ πληρώσω. Ζυγίζετέ τα καὶ βάζετε τὸ γραμματόσημο σωστό. — Δὲν ἀπαντῶ σὲ κανένα, ὅταν μὲ ρωτᾷ γιὰ πράγματα πού τὰ ἔχει ὁ Ὁδηγὸς τοῦ Συνδρομητοῦ. Τιμᾶται δρ. 5, ταχυδρομικῶς δρ. 6, καὶ πρέπει νὰ τὸν προμηθευθῇ ὁποιος θέλει νὰ λαβαίνῃ μέρος στὴν κίνηση.

ΚΑΛΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ, ἀγαπητά μου παιδιά! Μὲ χαρὰ καὶ μὲ ὑγεία. Ὁ Χριστός μας νὰ σᾶς φωτίζῃ πάντα στὸ καλό, καὶ πάντα νὰκούσω γιὰ σᾶς προάδους, ἐπιτυχίες, εὐτυχίες, καὶ νὰ χαίρουμαι καὶ νὰ καμαρώνω. Καὶ τοῦ χρόνου, καλά μου παιδιά!

ΤΟ ΣΗΜΑ

Τὸ Σῆμα εἶναι ἕτοιμο. Τὸ ἐστειλα κιόλα σ' ὅσους ἐπρόκειτο νὰ τὸ λάβουν ταχυδρομικῶς, καὶ μποροῦν νὰ ἔλθουν νὰ τὸ πάρουν ἀπ' τὸ γραφεῖο μου ὅσοι μοῦ παρήγγειλαν νὰ τοὺς τὸ φυλάξω. Τώρα περιμένω νὰ τὸ ἀγοράσουν κι' οἱ ἄλλοι ὅλοι, γι' αὐτὸ ἔκαμα περισσότερα κομμάτια ἀπὸ τίς παραγγελίες πού εἶχα, κι' ἄμα ἐξαντληθοῦν κι' αὐτά, θὰ κάμω κι' ἄλλα.

Ἡ ***Λορελάϊ*** ἂς δεχθῇ τὶς θερμές μας εὐχαριστίες. Μᾶς ἔκαμε πραγματικῶς ἕνα Σῆμα κομψότατο, μοντέρνο, πού δὲν μοιάζει καθόλου μὲ τὰ συνηθισμένα. Καθὼς τὸ βλέπετε καὶ στὴν παραπάνω φωτογραφία, εἶναι μιὰ καρφίτσα πού μπορεῖ κανείς, εἴτε ἀγόρι εἴτε κορίτσι, νὰ τὴ φορῇ ὅπου θέλει. Ὁ γύρος, ὁ μαιάνδρος, ἡ χρονολογία—1879, τὸ ἔτος τῆς ἱδρύσεώς μου—καὶ τὸ μονόγραμμα Δ. τ. Π. (Διάπλασις τῶν Παίδων) ὅλ' αὐτὰ ἐξέχουν ἄσπρα, ἀσημένια (γιατὶ ὅλη ἡ καρφίτσα εἶναι καμωμένη ἀπὸ λευκὸ μέταλλο, metal blanc) τὸ δὲ φόντο εἶναι βυσσινόγαλάζιο σκοῦρο. Θὰ σᾶς ἀρέσῃ πολύ. Δὲν εἶναι ἁπλῶς ἕνα σῆμα, ἀλλὰ κι' ἕνα κόσμημα. Τιμᾶται δρ. 25, καὶ ταχυδρομικῶς δρ. 30.

Τὸ Βεσπάθωμα πηγαίνει καλά. Βλέπετε παρακάτω πόσους εἶχα ἀκόμη εὐχαριστήσει. Ἀπ' αὐτούς, ἡ Εὐαγγελία ***Τιμοθέου*** μοῦ γράφει, ἀφοῦ δυὸ συμμαθήτριές της, μόλις διάβασαν δυὸ-τρία φυλλάδια μου πού τοὺς ἔδωσε, ἀμέσως τῆς εἶπαν πὼς θέλουν νὰ ἐγγραφοῦν, γιατὶ ποτὲ δὲν εἶδαν ἕνα τόσο καλὸ παιδικό, διδακτικὸ περιοδικό. Μ' αὐτὸν τὸν τρόπο ξεσπάθωσε ἡ καλή μου φίλη καὶ μ' αὐτὸν θὰ μποροῦσατε νὰ ξεσπαθώσετε καὶ σεῖς οἱ ἄλλοι, ἂν δείχνετε τὰ φυλλάδια μου, νὰ τὰ δίνετε νὰ τὰ διαβάζουν οἱ φίλοι σας, οἱ συμμαθητές σας, οἱ συμμαθήτριες σας.

Ἕξη χρόνια συνδρομήτρια ἡ ***Νταζῆ***, δὲν μοῦ εἶχε γράψει παρὰ μιὰ μόνη φορά. Φέτος ὅμως πού μπαίνει στὸ ἕβδομο, ἀποφάσισε νὰ βάλῃ τὴ ντροπὴ κατὰ μέρος... Καὶ βλέπετε γιατί; Ἀπὸ τὸν ἐνθουσιασμὸ πού τῆς προξένησαν τὰ πρῶτα μου φυλλάδια μὲ τὸν «Δαυΐδ Κόππερφηλδ», τὸ «Λουλουδάκι τοῦ Τάμπλου» κτλ. Πάντα, λέει, ἡ ὅλη μου ἦταν ὡραία, ἀλλὰ φέτο εἶναι «θαῦμα»! Μοῦ στέλνει συγχρόνως καὶ τὸ πρῶτο της κομμάτι γιὰ τὴ Σελίδα Συνεργασίας. Ἀλλὰ θέλει νὰ τῆς τὸ κρίνω πολὺ αὐστηρά, γιὰ νὰ ἰδῇ ἂν πρέπῃ νὰ ἐξακολουθήσῃ. Μ' αὐτὸ θὰ κάμω καὶ θὰ ἰδῇ. Ὡστόσο εἶμαι πολὺ εὐχαριστημένη γι' αὐτὰ ὅλα.

Καὶ τὸ ***Ἀκούδιστο Ρολόϊ*** μοῦ περιγράφει πόσο συγκινήθηκε ὅταν ἔλαβε τὸ πρῶτο μου φυλλάδιο. Θὰ μνήθηκα τὴν πρώτη πρώτη φορά, ὅταν τὸν ἐνέγραψα, γιὰ πρωτοχρονιάτικο δῶρο, μιὰ θεία του, παλιὰ Διαπλασσοπούλα. Ἦταν πρὸ δέκα χρόνων... Ἐννοεῖται πὼς ὁ φίλος μου, πολὺ μικρός τότε — μαθητὴς τῆς Α' τοῦ Δημοτικοῦ — μόλις κατέβαλε βάρος μποροῦσε νὰ διαβάζῃ τὴ νηπιακὴ τῆς κυρὰ-Μάρθας. Ἔπειτα ὅσο προχωροῦσαν τὰ χρόνια, ὁ φίλος μου μάθαινε, καταλαβαίνει, ξεπνοῦσε, ὡς πού ἔφτασε νὰ μὲ διαβάζῃ ὁλάκερη. Καὶ μὲ πόση εὐχαρίστηση! Αὐτὰ μοῦ λέει στὸ μεγάλο κι' ὡραῖο του γράμμα, πού κι' ἐγὼ συγκινήθηκα διαβάζοντάς το... Γιὰ τάλλα ὅμως πού μοῦ γράφει σύντελος, δὲν θὰ πῶ τίποτα. Τὸ «ζῆτημα αὐτὸ ἔχει λήξει. Εἶναι πολὺ περσινό.

Μὲ μεγάλο ἐνθουσιασμὸ ὁ ***Βυρωνας*** χαιρετᾷ τὴν εἰσοδό μου στὸν ΙΘ' χρόνο. Ἀνάμεσα στάλλα μοῦ γράφει: «Πόσοι ἀπ' τοὺς παλιοὺς συνδρομητάς σου δὲν εἶναι σήμερα μεγάλοι ἄνθρωποι στὴν κοινωνία. Καὶ σὲ θυμοῦνται. Ἔτσι θὰ σὲ θυμόμαστε καὶ μεῖς, ἂν ζήσουμε, μετὰ χρόνια. Κι' ὅπως ἐκεῖνοι σὲ παρέδοσαν σὲ μᾶς, ἔτσι καὶ μεῖς θὰ σὲ παραδώσουμε στοὺς ἐπερχομένους. Γιατὶ κανένα περιοδικὸ δὲν παρέσχε στὴ χώρα μας τόσες ὑπηρεσίες ὅσες σύ, καὶ κανένα δὲν ἔζησε ὅσο ζῆς ἐσύ καὶ θὰ ζήσῃς!...»

Ἡ ***Νέλλη*** ὑπερασπίζεται τὴν ἐποχή της. Δὲν συμφωνεῖ καθόλου μ' ἐκεῖνους πού λένε πὼς οἱ πάλαι ποτὲ τόμοι ἦταν ἀνώτεροι. Ἀπεναντίας, βρίσκει πὼς «κάθε τόμος μου εἶναι ἀνώτερος τοῦ προηγουμένου». Κι' ἀπόδειξη τὰ ριστουργήματα πού ἐμπεριείχαν τὰ τελευταῖα χρόνια, ἔργα τόσο μεγάλων συγγραφέων καὶ τόσο καλὰ μεταφρασμένα. Ἐπίσης καὶ στὴ Σελίδα βρίσκει ὅτι ἔχουμε τώρα πολὺ καλὲς πέννες. Μόνο τὸ παλιὸ πνεῦμα ἔλειψε, καὶ τὰ κομμάτια τώρα εἶναι ὅλα σχεδὸν σοβαρά· αὐτὸ τὸ παραδέχεται. Ἀλλὰ τί σημαίνει; μήπως ἕνα σοβαρό, καλογραμμένο κομμάτι δὲν εἶναι πρωτιμότερο ἀπὸ ἕνα ἀνοστο ἀστεῖο; — Ἀπὸ ἕνα ἄνοστο, ναί· ἀπὸ ἕνα νόστιμο ὅμως κι' ἐπίσης καλογραμμένο;...

Ὦ, κι' ἄλλοι τὸ παθαίνουν αὐτό, ἀγαπητὲ μου ***Δγκάθι:*** Μοῦ γράφουν ἕνα γράμμα καὶ τὸ ξεχνοῦν στὸ συρτάρι τους, μέσα σ' ἕνα βιβλίο, ὅς που πάει νὰ σβήσῃ. «Οὐδὲν καινόν, βλέπεις, ὑπὸ τὸν ἥλιον». Τὸ περιοδικό, γιὰ τὸ ὁποῖο μοῦ γράφεις, εἶναι τάχα νέο; Ἐγὼ ἤξερα ἕνα παλιὸ μ' αὐτὸ τὸν τίτλο πού μὲ μιμοῦνταν καὶ μ' ἐβρίζε. Ὡστόσο σ' εὐχαριστῶ γιὰ τὴν ὑπερασπίσῃ καὶ γιὰ ὅλα.

Νὰ κι' ὁ ***Σαρδανάπαλος*** — τί σύμπτωσῃ! — πού σκαλίζοντας προχτὲς τὴ χαρτιά του, βρῆκε ξεχασμένο ἕνα γράμμα πού μοῦ εἶχε γράψει πρὸ ἑνὸς μηνός! Ἀλλὰ εἶναι δικαιολογημένος: εἶχε τόσες σκοτοδῖνες αὐτὸν τὸν καιρό! Γι' αὐτὸ ἄργησε καὶ νὰ εὐχαριστήσῃ τὴν ***Ἀρχοντοῦλα*** γιὰ τὰ συγχαρητήρια τῆς. Μοῦ κάνει κιὰ μιὰ ἐρώτησῃ: «Ἡ Κυρὰ-***Φροσύνη***, στὰ «Γιαπωνέζικα ἀνθισμένα» τῆς, λέει: τὸν λωτὸ «ὥριμο ἀφροῦτο». Ἀλλ' αὐτὸς τὸν λωτὸ τὸν ἔφερε γιὰ ἄνθος. Ὑπάρχει λοιπὸν ἀφροῦτο λωτός; — Πράγματι, ὁ λωτός, εἴδος νυμφαίας τῆς Αἰγύπτου, εἶναι μόνο ἄνθος. Φέρω ὅμως κι' ἕνα δέντρο, πού κάνει κάτι μικροὺς κόκκινους καρπούς, σὰ ντοματίτσες, πού λέγονται λῶτα. Ὅσο γιὰ τοὺς λωτοὺς τῶν λωτοφάγων, αὐτοὶ εἶναι καρποὶ μυθολογικοί.

Τὰ ἐξαδελφάκια τῆς ***Κούκλας τοῦ Χαλανδρίου***, ἄμα εἶδαν στὰ «Νέα» ὅτι «θᾶχω καὶ «Περιπέτειες ἑνὸς Γάτου», ἀρχισαν νὰ μαλώνουν γιὰ τί, νομίζετε; Γιὰ τὸ χρῶμα τοῦ. Ὁ Λάκης ἔλεγε πὼς θᾶναι μαῦρος, ἡ Κίτσα πὼς θᾶναι μαῦρος καὶ μὴ ρωτᾶτε τί γινόταν. Τὸ βέβαιο εἶναι ὅτι νίκησε ὁ Λάκης, γιατὶ ὁ Χιόνης εἶναι ἄσπρος. Ὑπάρχει ὅμως στὸ διήγημα κι' ἕνας γάτος Ἀράπης γιὰ τὴν Κίτσα...

Νίτνε Ἀθηναΐδη, τώρα ἔχεις τὸ δικαίωμα νὰ στείλῃς ἄλλο ἕνα κομμάτι, γιατὶ σοῦ ἐνεκρίθη ἓν' ἀπὸ τὰ σταλέντα. Κι' ἀργότερα πάλι θὰ ἰδῇς. Ὁ περιορισμὸς πού ἔβαλα — μιὰ στήλη τὸ πολὺ — θπῆρχε ἀνέκαθεν, ἀλλὰ ἐγὼ παρέβλεπα κάμμιὰ φορὰ κι' ἔτσι, χωρὶς νὰ θέλω, σᾶς ἔκαμα ὁλους νὰ γράφετε πολλά. Τώρα πρέπει νὰ διορθώσω τὸ λάθος μου. Ἡ συντομία εἶναι ἡ μεγαλυτερη λοιπὸν γνωστικὴ ἀρετή. Καὶ θὰ τὴν ἀσκεῖτε χωρὶς νὰ θέλετε, ὅταν θὰ ξέρετε πὼς ἕνα κομμάτι σας, ὅταν θὰ ὑπερβαίνῃ τὴ στήλη, θὰπορρίπτεται. — Πολὺ καλὰ τὸ τυπωμένο διηγηματάκι. Εὖγε!

Ἕξη χρόνια εἶναι συνδρομήτρια κι' ἡ ***Εἰρήνη Δ. Χαρίτου***, καὶ μόλις τώρα, μπαίνοντας στὸ ἕβδομο, ἀποφάσισε νὰ λάβῃ μέρος στὴν κίνηση. Καὶ τοῦτο γιατὶ τώρα τελείωσε τὸ σχολεῖο κι' ἔχει καιρό. Καιρὸ πάρα πολύ. Τῆς ἔστειλε τὸν Ὁδηγό, γιὰ νὰ ἰδῇ πῶς θὰ ἐκπληρώσῃ τὰ διαπλασιακὰ τῆς ὄνειρα, καὶ περμένω τὰ ψευδώνυμα γιὰ νὰ τῆς διαλέξω. Ὅσο γιὰ τὸ Σῆμα, ἂς ἰδῇ τί γράφω στὴν προηγουμένη σελίδα.

Καπετὰν Τζαβέλλα, κι' αὐτοῦ τοῦ Διαγωνισμοῦ, κι' ὅλων τῶν ἄλλων, καὶ τοῦ Πενταθλου, τἀποτελέσματα θὰ δημοσιευθοῦν περὶ τὰ μέσα τοῦ 1931, πρὶν προκηρυχθοῦν οἱ νέοι γιὰ τὰ καλοκαίρι. Ναί, ὁ «Δαυΐδ Κόππερφηλδ» εἶναι καὶ συγκίνητικός, εἶναι καὶ ἀστεῖος. Χαρακτηριστικὸ τοῦ Δίκενς, βλέπεις, νὰ σὲ κάνῃ συγχρόνως καὶ νὰ δακρύζῃς καὶ νὰ γελᾷς.

Τὰ ἔλαβα ὅλα, ***Λευκὲ Κύκνε***, σοῦ ἀνανέωσα τὸ ψευδώνυμο καὶ σοῦ ἔστειλα δύο Σήματα, γιὰ σένα καὶ γιὰ τὴν ἀδελφή σου. Ὡραία ἡ ἰδέα νὰ φάλλετε σεῖς τὰ κορίτσια στὴ β' λειτουργία κάθε Κυριακῆς, καὶ περμένω νὰ μοῦ γραψῃς τί ἐντύπωση κάνατε τὴν πρώτη φορά. Εὐχαριστῶ πολὺ καὶ γιὰ τὴν προπαγάνδα σου στὸ σχολεῖο, πού δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι θὰ ἐξακολουθήσῃ.

Καὶ σένα, ***Ἐλλη Π. Λάσκαρη***, σ' εὐχαριστῶ πολὺ γιὰ τίς ἐνέργειες πού κάνεις στὸ σχολεῖο. Δὲν πειράζει ἂν ἄργησες—καὶ τόσο λίγο—νὰ μοῦ στείλῃς τὴ συνδρομή σου, ἀφοῦ ἐπρόκειτο νὰ τὴ συνοδεύσῃς μὲ δυὸ ξεσπαθώματα. Ἐλπίζω νὰ πείσῃς ὡς τὸ τέλος καὶ τίς «μισοπεισμένες» σου συμμαθήτριες. Εἶμαι ἀληθινὰ εὐτυχισμένη πού βλέπω τὰ παιδιά μου νὰ μεγαροῦν τόσο πολύ!

Γιὰ ἑνάτη φορὰ ἀνανεώνει κι' ἡ ***Βιολέττα*** τὴ συνδρομή της ἀπὸ τότε πού μὲ πρωτοπῆρε. Ἄλλα ὅσα χρόνια κι' ἂν περάσουν—μοῦ γράφει—δὲν θἀποφασίσῃ ποτὲ νὰ στερηθῇ τὴ χαρὰ πού τῆς δίνω, καὶ τῆς φαίνεται παράξενο νὰ συλλογιέται ὅτι μπορεῖ νὰ ἔλθῃ ἐποχὴ πού νὰ μὴ μπαίνω στὸ σπίτι της... Ἐ, μὰ εἶχα ἄδικο νὰ πῶ ὅ,τι εἶπα παραπάνω;

Ἔχεις δίκιο, ***Οὐράνια Τόξο***, κι' αὐτὴ ἡ λεπτομέρεια τοῦ νέου Δημοφηφίσματος, πρέπει νὰ τροποποιηθῇ. Ὄχι πέντε δηλ. ὑπαρχηγοί, ἀδιάφορο ποίου φύλου, ἀλλὰ ἕξη, τρία ἀγόρια κατὰ σειρὰν πλειοψηφίας, καὶ τρία κορίτσια. Στὴν τελικὴ προκήρυξη θἀναγραφῇ κι' αὐτό. Γιατὶ ἀλλοιώτικα θἄχαμε πάλι τὰ ἴδια, εἴτε ἀγόρια ὑπερτερεῖ σαν, εἴτε κορίτσια. Μπράβο ποὺ τὸ σκέφθηκες. Γιὰ τάλλα ὅμως δὲν ἔχεις τόσο δίκιο. Ἐγὼ νομίζω ὅτι τὰ κομμάτια τῆς Σ. Συνεργασίας θὰ κρίνουν-ται κατὰ ποιόν κι' ὄχι κατὰ ποσόν. Μπορεῖ ποτὲ νὰ προτιμήσῃ κανεὶς ἕναν ποὺ ἐδημοσίευσε πέντε π: χ: μέτρια, ἀπὸ ἄλλον ποὺ ἐδημοσίευσε δυὸ μόνο, ἀλλὰ ἔξοχα; Φρονῶ, ἀκόμη, ὅτι μιὰ στήλη ἀρκεῖ γιὰ ἕνα ἄρτιο πεζογράφημα. Ἄλλωστε κι' ὡς τώρα αὐτὸς ἦταν ὁ μέσος ὅρος: Ἂν πολλὰ κομμάτια ὑπερβαίνουν τὴ στήλη, πολλὰ ἐπίσης δὲν ὑπερβαίνουν τὴ μισῇ ἢ τὰ τρία τέταρτα. Κι' ἕνα... ἐνθαρρυντικὸ παράδειγμα: τὸ σημερινὸ κομμάτι τῆς ***Κόρης τῶν Ἀθηνῶν***. Δὲν τὰ λέγει ὅλα σὲ λίγες ἀράδες (οὔτε μισῇ στήλη); Καὶ δὲν εἶναι ἐπίσης ὡραῖο σὰν τὰ ἐκτενέστερα πού ἔγραψε ἡ ἴδια; Ἴσως μάλιστα κι' ὡραιότερο...

Θὰ σᾶς συστήσω ἕνα πολὺ ὡραῖο βιβλίο. Εἶναι «***Τὰ Παιδιὰ καὶ οἱ φίλοι τους***» τῆς κυρίας Ἀθηνᾶς Ἠλ. Βλάχου, τοῦ Ἐπιθεωρητοῦ. Διασκευὴ ἀπὸ τὸ γαλλικό, διδάσκει στὰ παιδιὰ τὴ Φυσικὴ Ἱστορία — ζωολογία, φυτολογία κτλ. — σὰν παραμύθι. Ὡραῖα γραμμένο, ὡραῖα τυπωμένο, ὡραῖα εἰκονογραφημένο. Τὸ βρίσκετε καὶ στὸ γραφεῖο μου. Τιμᾶται ἄδετο δρ. 25 (ταχυδρομικὰ Ἐσωτερικοῦ δρ. 5,40; Ἐξωτερικοῦ δρ. 8,80) καὶ χρυσόδετο δρ. 34 (ταχυδρ. Ἐσωτερ. δρ. 6,20 καὶ Ἐξωτ. δρ. 10,40).

ΞΕΣΠΑΘΩΣΑΝ ὡς σήμερα κι' οἱ ἑξῆς: ***Βάσιγκτων, Μαρία Η. Ἰγγλέση, Νυφούλα τ' Οὐρανοῦ, Βασίλισσα τοῦ Ἰονίου, Λευκὸς Κύκνος, Ἀλίκη Γεωργιάδου, Ἑλληνόπουλο, Λυσόχαρτο, Μπέτα Παζουλίδου, Ἀλεξάνδρα Θ. Ἰασονίδου, Φλοῖσβος, Βέρα Σταυρίδου, Κωνστ. Γ. Ἀποστολάτος, Ἀλιενών, Αἰπατερίνη Ἀντ. Λούκα, Μαρία Ν. Πολίτου, Πάνος Παπασταμάτης, Ἀλανιάρα, Κόρη τῆς Ἴδης, Θυμούλα Β. Μιχαηλίδου, Εὐανθία Ι. Καραλάμπους, Σύλλογος «Σ.Ε.Κ.», Σύλλογος Ἀνώνυμος καὶ Σύλλογος Βατράχων.*** — Τοὺς εὐχαριστῶ ὅλους ἀπ' τὴν καρδιά μου καὶ περμένω καὶ τοὺς ἄλλους.

ΓΙΑ ΤΗΝ Σ. Σ. Σ.

Ἀπορρίπτονται: «Σκέψεις» τοῦ ***Παντέρημου***. Μοῦ φαίνεται ἀφύσικη ἡ διαδοχὴ τῶν σκηνῶν. Κι' ἓν' ἄλλο: στὶς κηδεῖες θαρρῶ πὼς δὲν παίζουν τοὺς ἤθικοὺς ὅμνους, ἀλλὰ πένθιμα «ἐμβατήρια». Τὸ «Ὅσο φέρνει τὸ νερό» τοῦ Ἰδίου ἐγκρίνεται. Τὸ ποίημα τὸ βρίσκω ἀρκετὰ δυνατὸ καὶ τεχνικό. Μὰ πολλύλογο, πολλύλογο! Δὲν χρειάζεται οὔτε τὸ μισό. — «Ὁ ζητιανὸς τοῦ δρόμου» τῆς ***Μελαγχολικῆς Ὑπάρξεως***. Ἀφύσικο, κάπως φλύαρο καὶ ἄταχτο στὴ γλῶσσα καὶ στὴν ἔκφραση. — «Δύση ζωῆς» τοῦ ***Ἀρίωνος Φωτοϊσκιου***. Κοινὰ νοήματα, διατυπωμένα μὲ τρόπο κάπως ἐξεζητημένο. Οἱ ἰδιωματικοὶ τύποι (σημάδιν κλπ.) τί χρειάζονται; Τὸ «βοσκαροῦι», κάπως καλύτερο κι' ἐγκρίνεται. — «Ἀελές» καὶ «Φόβος» τῆς ***Ναΐδος***. Παρατηρῶ ὅτι εἶναι γραμμένο μ' ἕνα ἀξιοσημείωτο ἰδιόρρυθμο ὕφος, πού ἂν καλλιεργηθῇ, θἀποκτήσῃ ζωηρότητα καὶ χάρη. Εἶναι ὅμως τώρα ἀδιαμόρφωτο ἀκόμη καὶ κάπως ἀσαφές, — «Σκλαδωμένη νειότη» τοῦ ***Ἀστραπόβροντου***. Οἱ στίχοι ἐντελῶς τεχνητοί, δίχως δροσιά. Ἴδιως ἡ τρίτη στροφὴ ἐντελῶς ἀποτυχημένη. — «Τὸ γῆρας τοῦ ποιητῆ» τῆς ***Ἀγνωστης***. Ἄταχτο τὸ μέτρο, ἄταχτη κι' ἡ γλῶσσα. Ἡ λέξη «κατατληγμένος» δὲν ὑπάρχει στὴ γλῶσσα μας. Ἡ ἴδια γλωσσικὴ ἀταξία καὶ στὴ μετάφραση. — «Τὸ ἄλογο καὶ τὰ στρείδια» τοῦ ***Γεωργίου Ἀβέρωφ***. Γνωστότατο ἀνέκδοτο. — Θὰ ἐξακολουθήσω στὸ προσεχές.

ΕΓΚΡΙΣΕΙΣ ΨΕΥΔΩΝΥΜΩΝ

Κανένα ψευδώνυμο δὲν ἐγκρίνεται, οὔτε ἀνανεώνεται, ἂν δὲν συνοδεύεται ἀπὸ τὸ δικαίωμα, δρ. 10. — Τὰ ἐγκριθέντα ἢ ἀνανεούμενα ἰσχύουν ὡς τὴν 30 Νοεμβρίου 1931 "Ὅσα συνοδεύονται ἀπὸ Α, ἐνήκουν σὲ ἀγόρια καὶ ὅσα ἀπὸ Κ, σὲ κορίτσια.

Νέα Ψευδώνυμα: Βασιλικὸς Ἀμάραντος, ἀ. (ΧΓ). Δαφνοστεφανωμένη, κ. (ΙΣ). Λίνος, ἀ. (qui). Σόνια, κ. (!). Στεφανωμένη Δόξα, κ. (τὶς) Σὰξ Πεταλουδίτσα, κ. (ΑΝ). Φτερωτὴ Βαρκούλα, κ. (ΡΝ). Μουρεσιώτικη Ἀνεμώνη, κ. (ΑΚ). Κορφιάτοπούλα, κ. (...!). Μαγεμένο Δοξάρι, κ. (;;;). Κόρη τῆς Ἐρήμου, κ. (ΒΧ). Μελαχροινούλα, κ. (ΚΧ). Δόνα Κλάρα, κ. (ΜΠ). Ἀεροπλάνον ἀ. (ΔΑ). Ἠλιογέννητη, κ. (;). Ἱππότης τοῦ Ρήνου, ἀ. (ΒΚ). Κόρη τῆς Ἴδης, κ. (ΒΚ). Ἀζώηρος, ἀ. (ΧΣ).

Ἀνανεώσεις Ψευδωνύμων: Μικρὸς Καλλιτέχνης, ἀ. Πολυβώτης, ἀ. Ἰούλιος Καῖσαρ, ἀ. Ἀνέτη, κ. Τζίνα, κ. Πορφυρίς, κ. Ἰάσων, ἀ. Μικρούλα Τραλαλά, κ. Ξεφτέρι τῆς Ἠπείρου, ἀ. Κόρη τῆς Θάλασσας, κ.

**Ἡ Δι

μπορούσατε νὰ δώσετε μιὰ φιλανθρωπικὴ ἑορτή, ἀλλὰ ποιός νὰ τὴ διοργανώσῃ; ἐγώ; δυστυχῶς, δὲν εἰκαιρῶ· μὴν κοιτᾶς ἄλλα περιοδικά· αὐτὰ οὔτε πὲς χιλιάδες τῶν παιδιῶν μου ἔχουν, οὔτε τὶς φροντίδες ποὺ καταδάλλω γιὰ ὅλα καὶ γιὰ καθένα χωριστά·) ***Καλαβρυτινόπουλο*** (εὐχαριστῶ πολὺ κι' ἐλπίζω νὰ γράψῃς τώρα συχνότερα· κι' ὁ κ. Σ. εὐχαριστήθηκε μαθαίνοντας πῶς διαδάζεις διηγήματά του στὰ «Νεοελληνικά» σου·) ***Μάρθαν Σακκῆ*** (ἔλαδα κι' ἐξετέλεσα· θὰ εἴδες ἔτι ἀπήντησα καὶ στὸ προηγούμενο·) ***Θέτιδα*** (αὐτὸ τὸ ψευδώνυμο, καθὼς θὰ εἴδες, σοῦ ἐνέκρινα· χαίρω πολὺ γιὰ τὴν ἀπόφασή σου κι' ἐλπίζω νὰ μοῦ γράψῃς ταχτικά, γιὰ νὰ συνειθίσῃς καὶ στὴν ἀλληλογραφία·) ***Ἀριστόβουλον Ι. Μάνεσην*** (εὐχαριστῶ πολὺ· τὰ σέβη μου στὴ μαμμά, τὴν παλιά μου φίλη·) ***Φαουστίναν*** (μ' ὅλα τὰ μαθήματα, νομίζω ὅτι σὲ μένα μπορεῖς νὰ γράψῃς κάπου-κάπου· οὔτε εἶναι ἀνάγκη νὰχῃς κάθε φορὰ καὶ ξεσπάθωμα· φίλησέ μου τὸν ἀδελφούλη·) ***Στέλλιον Κ. Φωκᾶν*** (εὐχαριστῶ γιὰ ὅλα· ἔστειλα Σήματα γιὰ σένα καὶ τὸν ἀδελφό σου·) ***Καρυάτιδα*** (γιὰ τὸ ξεσπάθωμα σ' εὐχαριστῶ· εὐχαριστῶ καὶ ποὺ θὰ ἐξακολουθήσῃς τοῦ Αἰνίγματος πολὺ καλὴ ἡ ἰδέα· ἀλλὰ ἡ διατύπωση ὄχι τόσο ἐπιτυχημένη· γιατὶ θὰ τὸ ἔλυνε καθένας ἀμέσως·) ***Χαραυγὴν τῆς Ἀέαβου*** (εὐχαριστῶ· χαρτὶ Λύσεων ἔστειλα·) ***Ἀγνὴν*** καὶ ***Εὔελπιν*** (χαίρω πολὺ· στὸ ἑξῆς ὅμως, ἐννοεῖται, θὰ μοῦ γράφετε χωριστά·) ***Βάσιγκτων*** (νὰ εἶσαι βέβαιος ὅτι τὰ γράμματά σου μ' εὐχαριστοῦν πολὺ· γιὰ τἄλλα ποὺ μοῦ γράφεις, στὸ ἐρχόμενο·) ***Μικρομέγαλην*** (καὶ σένα στὸ ἑπόμενο θὰ σοῦ ἀπαντήσω·) ***Διάναν*** (μὴ σοῦ κάνῃ ἐντύπωση· αὐτὸ συμβαίνει σχεδὸν πάντα ὅταν ἀλλάζῃ ἀναείς καθηγητή, καὶ μάλιστα στὶς ἐκθέσεις· νὰ ἰδῇς ποὺ ὅσο τὸν γνωρίζεις, τόν συνειθίζεις καὶ συμμορφώνεσαι, τόσο ἀνώτερο βαθμὸ θὰ παίρνῃς· φτάνει νὰ μὴν ἀπογοητευθῇς ἢ νὰ μὴν τὸ βάλῃς πεῖσμα . . . ***Μῦρον τῆς Ἄνδρου*** (ἔχω ἐδῶ ἕνα παλιό σου γράμμα ποὺ ἄργησε νὰ φθάσῃ στὰ χέρια μου· ναί, ὁ Ἀνανίας θὰ προσπαθήσῃ νὰ σᾶς κάνῃ φέτο δυὸ τουλάχιστο «Κυριακές»·) ***Πωραμένο Δουλούδι*** (εὐχαριστῶ γιὰ ὅλα· Ὁδηγὸν ἔστειλα· περιμένω νὰ μοῦ ξαναγράψῃς·) ***Ἡρὼ*** (χαίρω ποὺ σ' ἐνθουσίασαν τόσο τὰ νέα μου κι' εὐχαριστῶ γιὰ ὅσα γράφεις·) ***Συλφίδα*** (δ κ. Π. σ' εὐχαριστεῖ πολὺ· τί ὡραῖο τὸ γράμμα σου! ἔστειλα 3 λυσόχ.·) ***Νέον Ἀγνέβαν*** (μὲ χαρὰ διάδασα τὸ πρῶτο σου γράμμα καὶ περιμένω συνέχεια·) ***Νυμφούλαν τ' Οὐρανοῦ*** (γιὰ τὸ ξεσπάθωμα σ' εὐχαριστήσα· θὰ εἶδες βέβαια καὶ τὸ ψευδώνυμο ποὺ ἐνέκρινα γιὰ τὸν ἀδελφό σου·) ***Λίναν Ἀθ. Ἀθανασίου*** (ἔλαδα καὶ μὴν ἀνησυχῆς·) ***Λευκάταν, Κορυδαλόν, Ἀθηνᾶν, Κάκιαν Φιλιππάκη, Κοκκινοσκουφίτσαν*** κτλ. κτλ.

Γ. Τσάμην, Ρόδον τῆς Ἀβύσσου, Καίσαρα Γιαννούλην (ἔστειλα.)

Εἰς ὅσας ἐπιστολὰς ἔλαδα μετὰ τὴν *20 Δεκεμβρίου*, θὰ παντήσω στὸ ἐρχόμενο.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

ΣΥΝΕΧΕΙΑ τοῦ νέου 253ου Διαγωνισμοῦ Λύσεων. Αἱ λύσεις τοῦ φυλλαδίου τούτου εἶναι δεκταὶ μέχρι τῆς 27 Φεβρουαρίου.

39. Λεξίγριφος

Στὴν ἀρχή μου ἀριθμός,
Καὶ στὸ τέλος νῆσος.
Τ' ὅλο μου κάποιος θεός.
Θὰ τὸν εὕρῃς; Ἴσως . . .

Θεόδωρος Παπαθεοδώρου

40. Στοιχειόγριφος

Δροσερὸ νερὸ σοῦ χύνει
Μὰ νησὶ γνωστὸ θὰ γίνῃ,
Ἂν κανεὶς τῆς ἀφαιρέσῃ
Ἕνα γράμμ' ἀπὸ τὴ μέση.

Ξεχασμένη

41. Μεταγραμματισμὸς

Κάνω Ἔψιλον τ' Ὠμέγα
Κι' ἐδῶ βλέπω θαῦμα μέγα:
Ἀπ' τὸ μπράτσο βγαίνει μία
Καὶ βασίλισσα κι' ἁγία.

Φάραω

42. Αἴνιγμα

Εἶμ' ἐγὼ τόσο μεγάλο,
Ποὺ στὸν κόσμο δὲν χωρῶ·
Σ' ἕναν κώνωπα ὡς τόσο
Μπαίνω μέσα, καὶ διπλό!

Ριγολέττος

43. Κυβόλεξον

* * * * Ι=Σύνδεσμος.
* * * * *=Ζῶον χρήσιμον
* * * * *=Ἀρχαία πόλις.
* * * * *=Δεικτικὴ ἀντων.
Ι * * * *=Ἀρχαία πόλις.
Καὶ καθέτως τὰ ἴδια.

Δόνα Κλάρα

44-48. Μαγικὸν Συναίσθημα

Τῇ ἀνταλλαγῇ ἑνὸς γράμματος ἑκάστης τῶν κάτωθι λέξεων δι' ἑνὸς συναισθήματος, πάντοτε τοῦ αὐτοῦ, νὰ σχηματισθοῦν ἄνευ ἀναγραμματισμοῦ ἄλλαι τόσαι λέξεις:

φυγή, σᾶς, ἕξις, ἕδρα, ἔσω

Μικρὸς Καλλιτέχνης

49-50. Μεταμορφώσεις

1.—Ὁ *χοῦς* διὰ 5 μεταμορφώσεων νὰ γίνῃ *γῆ*.

2.—Ὁ *βίος* διὰ 7 μεταμορφώσεων νὰ γίνῃ *ζωή*.

[Κάθε λέξις προκύπτει ἐκ τῆς προηγουμένης διὰ προσθήκης ἢ ἀφαιρέσεως ἑνὸς μόνου γράμματος. Ἡ ὀρθογραφία τηρεῖται αὐστηρῶς. Τόνοι καὶ πνεύματα μόνον δὲν λογαριάζονται].

Λεύλα

51. Γρῖφος

Τ
Τ Τ
Πτερὸ
Τ Τ
Ἔα
Τ Τ
Τ

Ἀζώηρος

ΛΥΣΕΙΣ

τῶν Πνευμ. Ἀσκήσ. τοῦ φύλ. 41

584. Ἀμαζόνιος (Ἀμαζών, Ἴος).—585. Ὑς-μῦς.—586, Ἀμερική-Ἀφρική (βγάλε *με* καὶ βάλε *φ*.)—587. Λοστὸς-στόλος.—588.

Α Π Σ
Ε Η Ι
Μ Ν Σ
Δ Α Ρ Ε Ι Ο Σ
Χ Ι Σ
Α Ο Ο
Α Σ Σ

589. Χαμαιλέων—χαμαὶ = *λέων* + (Ἴον—ὄν =) *ε* + (δόσος — ὃς=)δὰς = ΛΕΩΝΙΔΑΣ.

590. ΚΟΔΡΟΣ - ΚΑΛΑΙΣ (ΚιΚέρων, Ὀρατιος, Δῆλος, Ρέα, Ὀβῖς, Σηστός·)—591. Ἀφραγος ὁ κῆπος ἔρημα τὰ λάχανα.—592. *Ὅ,τι περιγελᾷς τὸ παθαίνεις* (ὅ τί, περί γε λας, τό, παθ ἐν εἰς).

ΜΙΚΡΑΙ ΑΓΓΕΛΙΑΙ

Διὰ 1 ἕως 10 τὸ πολὺ λέξεις μὲ ἁπλὰ στοιχεῖα δρ. 6, τὸ ἐλάχιστον τίμημα. Πέραν τῶν 10 λέξεων 60 λεπτὰ ἡ λέξις, μὲ παχέα δὲ στοιχεῖα λεπτὰ 70 καὶ μὲ κεφαλαῖα δρ. 1. Ὁ χωριστὸς στίχος δρ. 3. Οἱ μὴ συνδρομηταὶ πληρώνουν τὰ διπλᾶ. Ἡ προπληρωμὴ εἶναι ἀπαραίτητη.

| ΑΑ' — 34 |

ΤΟ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΟ ΤΕΥΧΟΣ ΤΗΣ «ΝΕΑΣ ΕΣΤΙΑΣ» Αὐτοτελές.—120 σελίδες — 50 συνεργάται. 65 ἄνθρα, διηγήματα, ποιήματα.—20 καλλιτεχνικαὶ εἰκόνες.—2 χρωματιστοὶ ἐκτὸς κειμένου (hors-texte)—Θαῦμα!
Δρ. 15—εἰς ὅλα τὰ Κιόσκια.

| ΑΑ' — 35 |

Ψηφίστε φανατικὰ τὸ ψευδώνυμό μου
ΠΛΑΝΟΔΙΟΣ ΤΡΟΒΑΔΟΥΡΟΣ
Περιπλοκάς

| ΑΑ' — 36 |

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΕΡΑΥΝΟΣ
Τρομάρα, Κίνδυνος, Θάνατος: Πρῶται ἀπόκεραυνώσεις; Πίπτουν κεραυνόπληκτοι: Συλφίς=Πολίτου, Ὕμνος Λευτεριᾶς=Παπασταμάτης Ζέφυρος—Καπράλος, Σαπουνόφουσκα = Τριανταφύλλου Πεταχτούλα = Ἰσιδώρη. Βάτραχος 15 = Γιανίρης, Ἄρης=Πενταρίδου Ἐντελδοῦς =Μεΐντανη, Λυσόχαστο—Μπόϊκος, Ἤδη —Βακαλάκη, Καὶ ἕπεται συνέχεια ἄνευ τέλους.

| ΑΑ' — 37 |

ΝΑΡΚΙΣΣΟΣ
Ὑποψήφιος στὸ Δημοψήφισμα

| ΑΑ' — 38 |

Πρωτομαΐνοντας στὸ Σαλονίκι τῆς Διαπλάσεως, ἀνταλλάσω Μ. Μυστικὰ μὲ Κυρὰ Φρεσύνη καὶ Λουλούδι τῆς Χαρᾶς. Στείλατε πρῶτοι: Μαρίτσαν Μαστάκη, Τήνου 15, Ἀθήνας, διὰ
Σᾶς Πεταλουδίτσα

| ΑΑ' — 39 |

Σ' ἀγαπημένα ἀδέλφια εὐχόμεθα εὐθυμα Χριστούγεννα, χρυσῆ Πρωτοχρονιά
Λούλα, Δαπετανοπούλα,
Ἀγριοκαστανιὰ

| ΑΑ' — 40 |

Ποιὰ εὐγενικὰ ψυχὴ θὰρνηθῇ ἕνα ἐπιπλασμὸ περιδόλι χαιρετῶ ὅλους· ἐς. Ἀκόμα καὶ τὴ «Βολιώτισσα μ' ἐλλοπαρέα» ἂν ἐννοεῖται . . . δὲν ἀπεσυντέθθη εἰς τὰ ἐξ ὧν συνίστατο! . .

Ζιζάνιο, ἔπαψες νὰ ποιλᾶς ἀνύπαρχο πνεῦμα ἢ τὸ παρεχώρησες μονοπωλιακῶς στὴ . . . Φρύνη! —Ἀλληλογραφῶ μὲ τὰ μεγαλότερα Δισπλασόπουλα ἐς. Δ σις: Χρήστον Ζαβατάρη Ἁγίας Ζώνης 41, Ἀθήνας.
Χιμαιροκυνηγός

| ΑΑ' — 42 |

Ἀλληλογραφῶ καὶ ἀνταλλάσσω Μ. Μυστικὰ μὲ ὅλους ἐς. Δ σις κ. Γεωρ. Ἀθανασίου, Ἄνδρου, διὰ
Κουκουμέδον=Ἀθανασίου

| ΑΑ' — 43 |

Ἀλληλογραφῶ μὲ ὅλους ἐς. ἀνταλλάσσω Μ. Μυστικὰ καὶ κάρτες ἠθοποιῶν. Στείλατε: Ἀνίδα Μαρούλαν Παπαδρουσιώτου διὰ «Λίνον», Κτῆμα Κύπρου.
Λίνος

| ΑΑ' — 44 |

Ἀνταλλάσσω Μ. Μυστικὰ μὲ τὸ Ναυτάκι καὶ τὴν Νεράϊδαν τῆς Σκοτεινιᾶς. Δ/σις: Εὐτέρπην Δαρρίνου, Τήνου 15, Ἀθήνας διὰ: Φτερωτὴ Βαρκούλα

| ΑΑ' — 45 |

Σ' τὰ ἀγαπημένα μου Χρῆστο καὶ Μανωλάκη Κωνσταντόπουλον εὔχομαι χρόνια πολλά. Μαργαρίτα Ζευάννου

| ΑΑ' — 46 |

Σ' τὸν ἀγαπημένο μου Μανόλη Μανιζουρανη, εὔχομαι χρόνια πολλά.
Μαργαρίτα Ζευάννου

| ΑΑ' — 47 |

Ἐντελβᾶς. Ἀνταλλάσσει ἐπιστολὰς μὲ νέους νέας Ἀθηνῶν, Θεσσαλονίκης, Φαλήρου, Πειραιῶς, Δ/σις: Στρατώνος Χαλκιδικῆς.

| ΑΑ' — 48 |

ΔΙΑΠΛΑΣΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΑΠΟΚΑΛΥΨΕΩΝ
ΤΟ ΜΕΓΑ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ Μ=Σ
Κόρη τοῦ Ταϊγέτου=Φαίδρα Σκορπιόπτη, Πονεμένο Χαμόνελο = Ἰωαννήδου Φρανσίνα=Σολδάτου, Μασκότ=Μόσχου, Ἀνθισμένη Γριαναφυλλιὰ — Μουτσόπουλος.
Ὁ τῶν Ἀποκαλύψεων ΟΥΙΑΓΩΝ.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΩΝ
Παρατείνομεν τὸν (ΑΑ'—7) Διαγωνισμόν μας μέχρι τέλους Ἰανουαρίου. Διαπλασόκομλα ὑποστηρίζατέ μας.
Ὁ τῶν Διαγωνισμῶν: ΑΤΡΕΙΔΗΣ

| ΑΑ' — 49 |

ΑΠΟ ΔΙΚΑΙΟΥ, Μπουκέτο ἀπὸ χίλιες εὐχὲς σοῦ στέλνουν τὰ ἐξαδέλφια σου.
ΕΥΕΛΠΙΣ, ΑΤΗΝ

ΤΟ ΩΡΑΙΟΤΕΡΟΝ ΚΑΙ ΧΡΗΣΙΜΩΤΕΡΟΝ ΔΩΡΟΝ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΣ

ΕΙΝΑΙ Ο ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ ΛΑΜΠΡΟΣ, ΠΛΟΥΣΙΟΣ, ΘΑΥΜΑΣΙΟΣ

ΤΟΜΟΣ ΤΗΣ "ΔΙΑΠΛΑΣΕΩΣ,, ΤΟΥ 1930

Μὲ τὶς 620 σελίδες του. — Μὲ τὶς 430 εἰκόνες του. — Μὲ τὰ 6 μυθιστορήματά του: «Ἡ καλύβα τοῦ μπάρμπα-Τόμ», «Τρεῖς μικροὶ Ἀεροπόροι στὸ Βόρειο Πόλο», «Ἡ Ἀπεργία μας», «Μέσα στὴν Ἄβυσσο», «Ὁ βασιλεὺς τῆς Ἐρήμου καὶ Τἀρκουδάκια πρόσκοποι». — Μὲ 17 «Χίλια-Μύρια» τοῦ Ἀνανία. — Μὲ 50 «Ἀθηναϊκὲς Ἐπιστολές». — Καὶ μὲ ἀμέτρητα διηγήματα, παραμύθια, ποιήματα, παιγνίδια, ἐπιστημονικὰ περίεργα κτλ.

ΤΙΜΗΤΑΙ *Ἐρραφος δρ. 110.*—(καὶ ταχυδρ. 115 διὰ τὸ Ἐσωτ. καὶ 138 διὰ τὸ Ἐξωτ.)
Ραμμένος δρ. 115.—(καὶ ταχυδρ. 130 διὰ τὸ Ἐσωτ. καὶ 188 διὰ τὸ Ἐξωτ.)

Τύποις ΣΕΡΓΙΑΔΟΥ, Γεωργίου Σταύρου 10, Ἀθῆναι.